

sen (S), Torben Rechendorff (KF), Grethe Rostbøll (KF), Pernille Sams (KF), Peder Sass (S), Grete Schødts (S), Hanne Severinsen (V), Ulla Solvang (RV), Ole Stavad (S), Henrik Svane (RV), Peder Sønderby (V), Ulla Tørnæs (V), Henning Urup (V), Jens Vibjerg (V), Birte Weiss (S), Jytte Wittrock (S) og Christian O. Aagaard (KF).

Nej:

Keld Albrechtsen (EL), Bent Hindrup Andersen (EL), Margrete Auken (SF), Anne Baastrup (SF), Tommy Dinesen (SF), Aage Frandsen (SF), Steen Gade (SF), Jette Gottlieb (EL), Holger Graversen (S), Bruno Jerup (EL), Jørn Jespersen (SF), Jes Lunde (SF), Kjeld Rahbæk Møller (SF), Holger K. Nielsen (SF), Anni Svanholt (SF), Villy Søvnald (SF), Kristen Touborg (SF) og Frank Aaen (EL).

Fraværende:

Else Winther Andersen (V), Poul Andersen (S), Svend Auken (S), Mariann Fischer Boel (V), Óli Breckmann (KF), Peter Brixtofte (V), Pia Christmas-Møller (KF), Helle Degn (S), Ole Donner (DF), Peter Duetoft (CD), Uffe Ellemann-Jensen (V), Hans Engell (KF), Lene Espersen (KF), Jørgen Estrup (RV), Ove Fich (S), Anna-Marie Hansen (S), Eva Kjer Hansen (V), Flemming Hansen (KF), Ivar Hansen (V), Søren Hansen (S), Jacob Haugaard (UP), Svend Heiselberg (V), Lotte Henriksen (S), Birthe Rønn Hornbech (V), Hans Hækkerup (S), Klaus Hækkerup (S), Bertel Haarder (V), Kaj Ikkast (KF), Erik Jacobsen (V), Frank Jensen (S), Karen Jespersen (S), Vibeke Kiil (CD), Jens Kirk (V), Kent Kirk (KF), Henriette Kjær (KF), Pia Kjærsgaard (DF), Niels Anker Kofoed (V), Henrik Dam Kristensen (S), Ester Larsen (V), Agnete Laustsen (KF), Mogens Lykketoft (S), Jens Løgstrup Madsen (V), Brian Mikkelsen (KF), Helge Mortensen (S), Anders Mølgaard (V), Eva Møller (KF), Per Stig Møller (KF), Elsebeth Gerner Nielsen (RV), Poul Nielson (S), Flemming Oppfeldt (V), Thor Pedersen (V), Vibeke Peschardt (RV), Gert Petersen (SF), Jan Petersen (S), Anders Fogh Rasmussen (V), Lars Løkke Rasmussen (V), Poul Nyrup Rasmussen (S), Hans-Pavia Rosing (S), Hans Christian Schmidt (V), Gitte Seeberg (KF), Ole Løvig Simonsen (S), Kim Nørh Skibsted (S), Otto Steenholdt (V), Søren Søndergaard (EL), Bodil Thrane (V), Jan Trøjborg (S), Jens Peter Verner-

sen (S), John Vinther (KF), Bjørn Westh (S) og Jørgen Winther (V).

Man gik da til:

1) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 114:

Forslag til folketingsbeslutning om et dansk militært bidrag til en multinational indsats i Mellemøsten.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 17/2 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ingrid Rasmussen (S):

Som ordfører for Socialdemokratiet vil jeg takke udenrigsministeren, som på regeringens vegne har fremført klare tilkendegivelser om at yde et dansk militært bidrag til en multinational indsats for at sikre, at Irak efterlever sine kendte forpligtelser i henhold til FN's Sikkerhedsråds resolution 687 af den 3. april 1991. Det er ikke nogen let beslutning, men når verdenssamfundet står over for en kynisk fredsbryder, der nægter at overholde den betingede våbenhvile, hvor der foreligger bevidste og grove krænkelse på det centrale område, må vi reagere.

Jeg vil fremhæve, at alle i den socialdemokratiske folketingsgruppe støtter, at der i FN fortsat og til det allersidste gøres ihærdige bestræbelser for at nå en forhandlingsløsning.

Danmark er blandt de lande, der lægger maksimalt politisk pres på Irak for at tilvejebringe våbenhvile og varig fred og stabilitet i regionen – indtil nu uden held. Irak har med sin optræden over for FN-inspektørerne, som jo må anses for at være vores øjne og ører, forøget den globale usikkerhed. Der bliver rapporteret, at Irak fremstiller masseødelæggelsesvåben. Det er kemiske og biologiske våben, hvor bare ét syltetøjsglas fyldt med disse dræbermidler fordelt i et vandreservoir er nok til under forfærdelige lidelser at slå millionbyers befolkninger ihjel. Det må vi med alle midler medvirke til at forhindre. Den terror, der ligger i overhovedet at ønske at fremstille disse modbydelige kemi-

ske og biologiske våben, tager vi alle totalt afstand fra.

I Socialdemokratiet har vi gjort os mange overvejelser om situationen. Folketingsgruppen støtter, at vi også vil sætte alvor bag ordene. Presset på Irak for at undlade at udvikle eller opretholde mængden af kemiske og biologiske masseødelæggelsesvåben samt de affyringsramper, der kan bruges som fremførelsesvåben, får størst effekt med den trussel, vi her fremkommer med.

Der må i yderste konsekvens – om fornødent med militære midler – sættes en stopper for, hvad vi i Socialdemokratiet betragter som en trussel mod menneskeheden. Vi betragter de gentagne obstruktioner fra Iraks side som en global trussel med uoverskuelige menneskelige lidelser til følge.

Det danske bidrag med et Herculesfly er, hvad USA har som et højt prioriteret ønske om militært materiel og mandskab. Dette væsentlige bidrag støtter Socialdemokratiet. Vi har lagt vægt på, at alle nødvendige forholdsregler for mandskabets sikkerhed i videst muligt omfang tages. Vi har lagt vægt på, at personellets særlige erstatnings- og godtgørelsesordninger er på plads inden udsendelsen.

Socialdemokratiet vil under udvalgsarbejdet bidrage med at stille såvel udenrigsministeren som forsvarsministeren alle relevante spørgsmål, som om nødvendigt måtte kunne belyse situationen yderligere.

Man skal dog ikke være i tvivl om Socialdemokratiets holdning. Vi anerkender og støtter, at diplomater verden over arbejder på højtryk for at løse problemerne med at genoprette international fred og sikkerhed i området. Lad os håbe, det lykkes. Lykkes det ikke, skal Irak ikke være i tvivl om, at verdenssamfundet vil, kan og skal reagere med de fornødne midler.

Socialdemokratiet støtter beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Fru Ingrid Rasmussen sagde i sin kommentar, at der vil blive mulighed for, at alle relevante spørgsmål kan belyses under udvalgsarbejdet.

Jeg vil godt spørge, hvordan den sætning skal forstås. Vi står i dag og skal beslutte, om Danmark skal deltage i en krig. Hvis det går efter regeringspartiernes hensigt, så skal det afgøres i løbet af i dag. Det er klart, at muligheden for at dispensere fra forretningsordenen

er fornuftig, hvis man i øvrigt står over for et akut økonomisk indgreb. Her står vi over for en krig, der har været i otte år, en situation i Irak, der har været, som den er nu, i syv år, siden 1991. Må jeg ikke godt spørge: Hvordan mener fru Ingrid Rasmussen, det kan lade sig gøre at få besvaret alle relevante spørgsmål?

Kan det f.eks. lade sig gøre at nå at få svar fra den stribe af folkeretseksperter, FN-Forbundet, som har advaret imod en dansk aktion, inden Folketinget beslutter sig? Ellers er det jo en meningsløs sætning, fru Ingrid Rasmussen kom med, at alle relevante spørgsmål kan belyses under udvalgsarbejdet. Er det ikke relevant at få at vide, om det her er i lodret modstrid med FN's normale bestemmelser for, hvordan vi beslutter en krig?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge fru Ingrid Rasmussen: Gør det ikke noget indtryk på Socialdemokratiet, at den ene folkeretseksperter efter den anden understreger, at USA ikke har ret til egenmægtigt at tolke Sikkerhedsrådets resolutioner? Den danske regering har det heller ikke. Det er ikke sådan, at en stat frit kan bestemme, at nu fortolker den Sikkerhedsrådets resolution, som den nu vil, og så iværksætter den et angreb på en anden stat. Det er jo klart og entydigt i strid med folkeretten.

Jeg vil godt spørge fru Ingrid Rasmussen: Hvordan vil Socialdemokratiet sikre, at vi når til bunds i problemet med, at denne krig efter alt at dømme er ulovlig, inden Folketinget træffer en beslutning om dansk deltagelse i en sådan krig?

Svend Aage Jensby (V):

Venstre kan støtte regeringens forslag om, at Danmark yder et militært bidrag til en multinational indsats i Mellemøsten. Regeringen har i bemærkningerne til forslaget udførligt redegjort for det internationale samfunds legale grundlag for om fornødent at gribe militært ind over for Saddam Hussein, og det fremgår også, at andre lande er helt på linje hermed.

Den vurdering har Venstre ikke anledning til at betvivle. I en situation, hvor det er hævet over enhver tvivl, at Saddam Hussein ved utallige lejligheder groft har tilsidesat FN's resolutioner om nedrustning, forbud mod fremstilling af kemiske og biologiske våben, våbenkontrol, skulle det i øvrigt bare mangle, hvis man, fordi

visse lande eventuelt af økonomiske eller andre grunde vil blokere for endnu en sikkerhedsrådsresolutionsvedtagelse, skulle se passivt til.

Det internationale samfund har set med Venstres øjne både en ret og en pligt til at gribe ind over for en af dette århundredes mest brutale og hensynsløse diktatorer, en diktator, der i august 1990 overfaldt en lille nabostat, som fra august til november samme år sad yderligere ti FN-resolutioner overhørig, og som ved heller ikke at overholde den tolvte selv udløste Golfkrigen i januar 1991.

Det er en diktator, der vil benytte sig af kemiske våben, har dræbt tusinder af sine egne landsmænd i Nordirak, nemlig kurderne, således som vi bl.a. i den seneste tid på tv har kunnet se rystende beretninger om.

Det er en diktator, der har erkendt at have produceret store mængder kemiske våben, og i løbet af kort tid må man befrygte, at han vil være i besiddelse af fremførelsesmidler, missiler og raketter, hvorved han vil kunne udrydde ikke alene sine nærmeste naboer, men også række langt op i Europa nær Danmarks egne grænser.

Det er en diktator, som igen og igen har lagt hindringer i vejen for FN's våbeninspektører.

I det århundrede, vi nu er i slutningen af, er Amerika gang på gang kommet Europa til undsætning for at genetablere og sikre freden. Senest har vi set det i Eksjugoslavien. Nu beder Amerika Danmark om et lille bidrag for at sikre, at de forpligtelser, verdenssamfundet, FN, har pålagt Saddam Hussein, også bliver efterlevet. Det skulle bare mangle, hvis vi ikke var rede til at yde det bidrag.

Det fremgår, at regeringen har valgt at bidrage med et C 130-Herculestransportfly. Venstre havde gerne støttet en endnu kraftigere indsats, men jeg forstår, at vores bidrag ydes efter et konkret amerikansk ønske, og at flyet skal anvendes til transport af materiel og personel til, fra og inden for Golfområdet. Jeg forventer, og det vil jeg bede forsvarsministeren eller udenrigsministeren bekræfte, at der hermed ikke er sat begrænsninger for transportflyets anvendelse, herunder at det f.eks. alene skal anvendes til transport af medicin og lign. og langt væk fra et eventuelt krigsområde. Vi lægger vægt på, at der virkelig ydes en indsats, som ikke blot er symbolsk, men også er reel. Venstre opfordrer samtidig regeringen til at følge udviklingen nøje, således at vi om fornødent kan øge vores bidrag med andre midler.

Hvis ikke der er sat sådanne begrænsninger, som jeg her var inde på, nemlig at anvende flyet alene til mere humanitært prægede opgaver, så bliver vores bidrag af militær, reel betydning, og der er ikke tvivl om, at det personel, vi sender af sted, er dygtige folk. De vil kunne løse opgaven perfekt, og de vil bidrage til, at Saddams produktion af de mest uhyrlige våben bringes til ophør.

Man kan håbe, at han i allersidste øjeblik retter ind og efterkommer de utallige opfordringer til at lade inspektørerne få fri acces til utallige af hans store paladser og andre gemmesteder for våben. Men sker det ikke, så bakker Venstre fuldkommen regeringen op i, at vi yder dette militære bidrag, og vi støtter gerne også et yderligere bidrag, hvis det måtte vise sig nødvendigt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det var en krigerisk tale, hr. Jensby her holdt, næsten lige så krigerisk som dem, vi ellers plejer at høre fra forsvarsministeren. Jeg vil godt spørge hr. Jensby, som mener, at et sådant angreb fra USA's side vil kunne bringe Saddam Husseins produktion af kemiske og biologiske våben til ophør, hvad han bygger de oplysninger på.

Jeg vil godt spørge forsvarsministeren og udenrigsministeren: Hvad har regeringen af antagelser om, hvad denne krig kan føre til? Vi ved jo alle, at den kan i hvert fald ikke føre til, at man fratager Saddam Hussein evnen til at producere kemiske våben. Det er så nemt, det er så uhyggelig nemt. Det vil han kunne gøre 14 dage efter, at man eventuelt har ødelagt dem, han allerede har i dag.

Så denne krig er meningsløs, sådan som flertallet her i Folketinget forestiller sig den skal udføres. Den kan ikke føre til sit mål. Den kan føre til, at en masse uskyldige mennesker bliver ramt af bomber; den kan føre til yderligere fattigdom og elendighed i Irak, som giver yderligere opbakning til diktaturet bag Saddam Hussein.

Men det eneste, denne krig ikke kan føre til, er en ødelæggelse af de masseødelæggelsesvåben, som Saddam Hussein har gemt, og som han har tænkt sig også at vedblive med at producere efter et eventuelt angreb.

Jeg vil godt bede Venstres ordfører og også ministrene komme op og prøve at forklare Folketinget, hvad det egentlig er, man vil opnå

med det hovedkuld's foretagende, man her er ved at kaste sig ud i.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil godt prøve det hos Venstre, der ikke lykkes hos Socialdemokratiet. Jeg synes i øvrigt, det er udtryk for en fantastisk arrogance, en helt fantastisk arrogance, at man beslutter det her uden at ville diskutere det fra ordførernes side. Jeg håber ikke, det også er Venstres position.

Hr. Jensby nævnte retten til at gribe ind. Argumentet holder ikke. Det var Sikkerhedsrådet, der i sin tid, efter krigens ophør i 1991, vedtog og også alene fastsatte våbenhvilebetingelserne. Det var alene Sikkerhedsrådet.

Derfor er det i sagens natur også alene Sikkerhedsrådet og ikke private medlemmer af Sikkerhedsrådet, der er i stand til at tolke et mandat. Accepterer man det her, bringer man verdenssamfundet ud på en glidebane, hvor grupper af lande uden om det etablerede system kan beslutte at iværksætte en hvilken som helst militær konflikt, og så har man reelt undermineret FN.

Jeg vil godt spørge hr. Jensby: Hvad er det for en ret, der tales om? Og jeg håber ikke, hr. Jensby og Venstre udviser samme utrolige arrogance som Socialdemokratiet ved overhovedet at nægte at gå ind i en debat. Det er for sølle.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Til hr. Albrechtsen kan jeg sige, at jeg føler mig tryk ved og tror på, at amerikanerne har sådan nogenlunde styr på, hvor Saddam Husseins produktion af masseødelæggelsesvåben, raketter o.lign. opbevares, og jeg føler mig lige så tryk ved og sikker på, at man vil være i stand til effektivt at bombe disse områder – så effektivt, at det vil tage langt-evige tider at genoptage produktionen. Det er nemlig en noget kompliceret situation og en noget kompliceret produktion. Så det skal nok lykkes.

Til hr. Søvnald kan jeg sige, at vi er ikke arrogante, når vi taler om det legale grundlag med henblik på den indgriben, vi her eventuelt kommer til at stå over for. Vi føler os i Venstre helt trygge ved de udførlige bemærkninger, der er til forslaget fra regeringens side, hvor der er givet en beskrivelse af sammenkoblingen mellem resolution 678 og resolution 687. Vi er ganske trygge ved det, og jeg tror ikke, vi kommer

ret meget nærmere i dag ved at fortsætte diskussionen om mandatet.

Venstre opfatter mandatet, som regeringen beskriver ganske rigtigt, som i orden, og det gør andre lande jo altså også.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu siger hr. Jensby, at USA ved, hvor disse kemiske og bakteriologiske våben er. Det er en helt ny oplysning. Alle oplysninger fra USA siger, at man netop ikke ved det. Det er bl.a. en af grundene til, at man gerne vil have noget mere våbeninspektion.

Er hr. Jensby klar over, at en af de giftgasser, som man producerer i Irak, som kaldes VX-gas, kan produceres til levering på 14 dage fra i dag, hvis man f.eks. bestiller den på Kemisk Værk i Køge. Så enkelt er det at producere den; de kunne lave den på Kemisk Værk i Køge, hvis de ville. Det vil de gudske lov ikke, men det vil Saddam Hussein.

Jeg vil godt spørge hr. Jensby, og jeg vil godt spørge ministrene: Vil man være med til, at vi får opklaret – inden man træffer beslutninger i den her sag – hvad denne krig egentlig kan føre til, om den overhovedet kan føre til det, som man påstår er formålet med den, eller den tværtimod vil føre til alt muligt andet, f.eks. en styrkelse af den diktator, som man nu hævder at man vil svække?

Så kan jeg ikke lade være med at spørge hr. Jensby til sidst: Det folkeretlige, hvorfor må vi ikke få en undersøgelse af det? Socialdemokratiet vil overhovedet ikke deltage i diskussionen. Det vil Venstre dog; det må jeg kvittere for. Men kan Venstre give tilsagn om, at vi i udvalget kan få en tilbunds gående undersøgelse og også få uvildige eksperter med til at kigge på, om det folkeretlige grundlag rent faktisk er i orden? Det er jo nogle løse, meget summariske og kort begrundede påstande, som regeringen har fremlagt i bemærkningerne til det her forslag.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Til hr. Jensby bare det, at et urigtigt argument fra regeringen bliver jo ikke mere rigtigt af, at hr. Jensby gentager det.

Når man spørger, hvad mandatet er for den militære aktion mod Irak, henvises der til en resolution, der er vedtaget for 7 år siden. Hvad var situationen for 7 år siden? Den var, at Irak

havde overskredet grænserne til Kuwait og havde startet en krig. Det var da en ganske, ganske, ganske, ganske anden situation. Men lad nu det ligge.

Men konsekvensen af hr. Jensbys synspunkt og også af udenrigsministerens synspunkt er, at nu er der fri fortolkningsfrihed for Sikkerhedsrådets medlemmer. Ethvert sikkerhedsrådsmedlem, der herefter tolker, at der et eller andet sted i verden sker et overgreb på en af FN's resolutioner, har hermed en knæsat ret til at gå ud og udøve militær magt. Det er det, man gør med den her beslutning, og det er derfor, det er så alvorligt. Man undergraver totalt det FN-system, der er bygget op siden Anden Verdenskrig med denne beslutning.

Så skal jeg bare sige til det folkeretlige, at hvis fru Ingrid Rasmussens ordførerskab skal give mening, må det betyde, at vi får lejlighed til i Forsvarsudvalget at indhente uafhængige folkeretsvurderinger af, om der ligger et FN-mandat eller ej. Ellers gav det ingen mening.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg vil gerne spørge hr. Jensby, om jeg forstod ham ret, når han talte om, at en grundig bombing af diverse anlæg og lagre ville sikre, at vi for en lang stund fremover, mange år fremover, er fri for denne trussel. Om hr. Jensby derved også tænkte – og måske især tænkte – på fremføringsmidlerne af disse giftige våben, altså ødelæggelsen af disse fremføringsmidler og muligheden for at skaffe sig nye.

På forhånd tak for svaret.

(Kort bemærkning).

Svend Aage Jensby (V):

Jeg kan sige til hr. Albrechten: Venstre føler, at regeringen med den udførlige redegørelse, man har givet i bemærkningerne om det folkeretlige aspekt, er på sikker grund dér, så vi har ikke ønske om, at vi skal indkalde alle mulige eksperter fra ind- og udland. Næh, det, Venstre ønsker, er, at det her beslutningsforslag snarest muligt bliver vedtaget, så Danmark kan yde sit bidrag, så Saddam Hussein kan få sin sidste chance for at rette ind.

Så kan jeg sige til hr. Melchior: Selvfølgelig. Det er det, der er det allervigtigste, nemlig at få fremføringsmidlerne tilintetgjort, og det vil også kunne ske, hvis en bombing bliver aktuel.

Jens Jørgensen (KF):

Jeg vil gerne indlede med at gøre Det Konservative Folkepartis stilling til beslutningsforslaget fuldstændig klar.

Vi støtter det beslutningsforslag, som regeringen lægger frem. Vi gør det, fordi vi nøje har bearbejdet bemærkningerne, den hjælp, vi har fået fra udenrigsministeren og fra forsvarsministeren. Det er vores opfattelse, at det skøn omkring det folkeretlige grundlag, som regeringen har afgivet, er godt og tilstrækkeligt til, at Folketinget kan træffe en beslutning, naturligvis på baggrund af en udvalgsdrøftelse.

Når det er sagt, vil jeg godt angribe sagen i et lidt mere historisk perspektiv. Vi står med en diktator, vi står med et styre, som enhver med et minimum af demokratisk anstændighed må fordømme. Vi står med en person, som i 1991 måtte erkende, at der var en resolution i FN-regi, som gav adgang til kontrol med kemiske og biologiske våben, og der var et løfte om, at de våben, der eksisterede, skulle afskaffes, skulle destrueres.

Må jeg minde om, at i 1919 var der en Versaillesfred i Europa, der pålagde Tyskland ikke at genopruste. Det gjorde en diktator. Han genoprusted, og verdensopinionen i form af Folkeforbundet og andre lande løftede pegefingeren og sagde fy, og så gjorde man stort set ikke mere. Hitler tog det næste skridt i 1936, hvor han rykkede ind i den demilitariserede Rhinzone. Verden løftede pegefingeren; man gjorde ikke mere. Demokratierne satte ikke handling bag de kønne ord, de udtalte.

Dengang som i dag sidder der også andre steder i verden diktatorer, der nøje følger med i, hvordan den demokratiske verden tør reagere, om der er handling bag ordene.

Nu er der, som det er blevet sagt af flere, gået godt og vel 6 år, og stadig opereres der med masseødelæggelsesvåben, som kan udrydde verdens befolkning, det er blevet sagt: indtil flere gange – én er såmænd rigelig.

Der er en diktator, som ikke respekterer demokratiet. Derfor har demokratiet – og det er jo ikke kun Danmark, men en række europæiske lande – valgt at sige, at når amerikanerne beder om det, så vil vi godt være med, og det niveau, vi er blevet bedt om, accepterer vi.

Må jeg til sidst, nu hvor lampen er tændt, sige, at jeg synes, det er glædeligt, at ikke mindst Socialdemokratiet, som i 1980'erne førte fodnotepolitik, har skiftet stil. Det er vi tilfredse

med i Det Konservative Folkeparti. Vi håber, den udvikling holder.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Jens Jørgensen har i hvert fald ret på ét punkt, nemlig at Socialdemokratiet i de senere år er slået ind på en helt anderledes militant og krigerisk udenrigspolitik end den, som vi andre samarbejdede med Socialdemokratiet om i 1980'erne, da man vendte sig imod masseødelæggelsesvåben, da man vendte sig imod atomvåben.

Nu går det for alt i verden ud på fra regeringens side at bruge våben, at føre krig, at komme ud i verden med danske soldater, at kæmpe, ikke under FN's flag, for det agter man ikke at bede om, men under NATO's flag eller USA's.

Jeg vil godt stille Venstres ordfører et spørgsmål. Nu drager han paralleller til Hitler...

Formanden:

Det var De Konservatives ordfører.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Undskyld, De Konservatives ordfører, naturligvis, hr. Jens Jørgensen. Nu drager han paralleller til Hitler.

Jeg vil spørge hr. Jens Jørgensen, om det ikke er sådan, at grunden til, at der opstod så udbredt fattigdom i Tyskland under Weimarrepublikken, grunden til, at Hitler kunne komme til magten og fastholde magten, var netop, at man ved en Weimaraftale havde trykket Tyskland ned ligesom nu, hvor man med sanktionerne trykker den irakiske befolkning ned, gør dem fattige. De sulter, de dør, og derfor bakker de op bag Saddam Hussein, for de oplever alle sanktionerne og krigshandlingerne som Vestens afstraffelse af den almindelige irakiske befolkning.

Forstår De Konservative ikke denne sammenhæng ...

Formanden:

Det var Versailles.

Keld Albrechtsen (EL):

Weimar, ja. Kom jeg til at sige Versailles? Undskyld, formanden gør opmærksom på, at jeg sagde en fejl. Det var naturligvis Weimarrepublikken og ikke Versailles.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Ja, man skal være sig for historiske parallelligheder.

Jeg vil bare sige til hr. Jens Jørgensen: Er det ikke udtryk for en fantastisk grad af proportionsforvrængning, hvis man tror, at man kan bruge en parallel tilbage til 1930'ernes Tyskland, til en reel diskussion? Vi kan alle sammen vælge demagogien, men hvis man vil have en reel diskussion om problemerne i Irak, er det så rimeligt at anvende den parallelitet?

Er det ikke muligt for den konservative ordfører at se forskelle mellem Hitler i 1930'erne og Saddam Hussein i 1990'erne? Mener den konservative ordfører virkelig, at der er tale om parallelitet?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg går ud fra, at alle i salen er enige om, at Saddam Hussein er et problem, og at masseødelæggelsesvåben er et problem, således at det, vi i virkeligheden bør diskutere i dag, er de mål, man regner med at kunne opnå med en militæraktion. Hvad er de? Hvad er det egentlig, man regner med at kunne opnå?

Jeg forstod på hr. Jens Jørgensen, at problemet ifølge De Konservative, og det er jeg enig i, er diktaturet. Det er diktaturet, der er det egentlige problem, og så er det, jeg vil spørge den konservative ordfører: Hvordan kan en militæraktion som den, der planlægges nu, på nogen måde bidrage til at fjerne diktaturet i Irak?

(Kort bemærkning).

Jens Jørgensen (KF):

Må jeg begynde med at sige til hr. Keld Albrechtsen, at når hr. Keld Albrechtsen drager den parallel, som hr. Villy Søvnald ikke er så begejstret for, og taler om, at Hitler kommer til magten som følge af ikke Versaillestraktaten, men Weimarforfatningen, er det en påstand, der i allerhøjeste grad kan gendrives.

Må jeg gøre hr. Keld Albrechtsen opmærksom på, at Hitler kommer til magten i januar 1933. På det tidspunkt var der med afsæt i den sorte tirsdag og den sorte torsdag i oktober 1929 i USA udbrudt en almindelig økonomisk verdenskrise, der naturligvis først og fremmest ramte de lande i Europa, der havde været igennem krigen, og det var følgevirkninger af denne økonomiske verdenskrise mere end det, der står

i Weimarforfatningen, der banede vejen for det rædselsregime, vi så fra 1933 til 1945.

Må jeg så til hr. Villy Søvnald sige om proportionsforvrængning og parallelitet, at det har hr. Villy Søvnald misforstået. Det var overhovedet ikke det, jeg talte om. Det var ikke en sammenligning mellem hr. Hitler og hr. Saddam Hussein, men det var et spørgsmål om, at der sad en diktator i Centraleuropa, som de øvrige diktatorer i verden kunne se gøre, hvad han ville, uden at Vestens pæne demokratiske ord blev fulgt op af handling.

Nu har den demokratiske verden i april måned 1991 i 687-resolutionen givet Saddam Hussein nogle klare budskaber og stillet nogle klare krav. Det har han siddet overhørig, og på det grundlag vil der naturligvis være folk, der vil drage lære af, hvis Vesten ikke igen griber til handling.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det er jo en interessant historisk debat.

Hvis man nu går ned og laver denne krig sammen med USA, kaster bomber i hovedet på dem, forøger fattigdommen, rammer civile, skaber endnu større nød, ikke får ram på de kemiske og bakteriologiske våben, som det hele ellers officielt går ud på at man skal få ram på, så sikrer man Saddam Hussein endnu en årrække som diktator. Og hvorfor gør man det? Det gør man, fordi det af den almindelige irakiske befolkning vil blive opfattet som Vestens angreb på en arabisk nation, og i øvrigt vil store dele af den øvrige arabiske verden formentlig bakke op bag den opfattelse. Det er der meget, der tyder på.

Derfor vil jeg godt spørge hr. Jens Jørgensen: Hvad er det, De Konservative forestiller sig, der kan være nytten ved denne krig? Jeg vil godt stille det spørgsmål, som i sin tid Viggo Hørup stillede i denne Folketingssal – nej, for at være historisk korrekt var det nu, før den blev bygget – men i dette Folketing: Hvad skal det nytte?

Det var et rigtigt og fornuftigt spørgsmål, som man altid må stille, især hvis man forestiller sig, man vil i krig. Hvad skal det nytte?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg savnede et svar på mit spørgsmål om, hvad man egentlig regner med at opnå med en militæraktion. Før diskuterede vi muligheden for at fjerne de kemiske våben, men vi har konstate-

ret, at kemiske våben kan enhver diktator så nemt som ingenting producere.

Så er der spørgsmålet om fjernelse af Saddam Hussein. Hr. Keld Albrechtsen har jo lige spurgt, om man kan regne med, at man med et militært angreb fjerner Saddam Hussein. Nej, det kan man heller ikke. Derfor vil jeg spørge hr. Jens Jørgensen, om vi ikke kunne få et bare nogenlunde klart og præcist svar fra Det Konservative Folkeparti på, hvad man regner med at kunne opnå ved en militær aktion mod Irak.

(Kort bemærkning).

Jens Jørgensen (KF):

Jeg takker for spørgsmålene, men skal gøre opmærksom på, at når den røde lampe lyser, er det normal kutyme, at så sætter man sig ned, og det var to vigtige spørgsmål, jeg nåede sidste gang.

Nu kan jeg så denne her gang slå spørgsmålene fra hr. Keld Albrechtsen og hr. Frank Aaen sammen, for det, der går igen i begge de herrers spørgsmål er, hvad det skal nytte, for nu at bruge Hørupcitaten.

Der har jeg den grundlæggende opfattelse, at når der bliver lavet en resolution i 1991, som Saddam Hussein ikke overholder, skal der forhandles, og der er blevet forhandlet. På et eller andet tidspunkt når man en grænse, hvor demokratierne er til grin, og når der derfor, som regeringen har gjort opmærksom på, er et folkeretligt grundlag for at sige ja til den amerikanske anmodning om, at Danmark bidrager på den måde, der er beskrevet, synes jeg, man på sigt gør demokratierne en bjørnetjeneste ved i virkeligheden at give det signal, som jeg kan forstå hr. Keld Albrechtsen og hr. Frank Aaen er på vej til, nemlig at vi ikke skal gøre noget. Så kan alle diktatorer i verden grine.

Må jeg så sige med hensyn til spørgsmålet om økonomien, som hr. Keld Albrechtsen var inde på, at hvis vi giver det signal, at den demokratiske verden ikke tolererer det, er der efter min bedste overbevisning omsider skabt et grundlag for, at der også sker en mere demokratisk udvikling og dermed også en bedre økonomisk udvikling.

Det bliver vi aldrig enige om, kan jeg høre på de herrer. Vi kan diskutere herfra og til juleaften, og vi må så bare konstatere og anerkende, at der er politisk uenighed, men det er ikke ensbetydende med, at vi skal acceptere hinandens holdning.

Villy Søvndal (SF):

For SF er der ikke den mindste tvivl om, at Saddam Hussein er en diktator, oven i købet af allerværste skuffe. Det taler skrupelløse, brutale overgreb mod landets egen befolkning, herunder militære angreb på befolkningsgrupper og mord på politiske modstandere, om. Det hører til dagens uorden i Irak. Der er næppe heller tvivl om, at Irak ikke overholder sine forpligtelser, og at Saddam Hussein har leget kispus med såvel våbeninspektørerne som med det internationale samfund.

SF's helt grundlæggende modstand mod støtte til dansk deltagelse i et militært angreb skyldes altså ikke en uenighed her, men at vi er overbevist om, at et militært angreb både er ulovligt og dumt.

I henhold til FN-Pagten kan mellemstatslige krigshandlinger kun tillades, hvis den ene part udgøres af FN eller er autoriseret af FN, dvs. FN's Sikkerhedsråd. Endvidere gælder det, at for at kunne iværksætte en militær operation skal Sikkerhedsrådet i henhold til Pagtens art. 39 skønne, at der foreligger »... en trussel mod freden, noget fredsbrud eller nogen angrebs-handling.«

Der skal med andre ord være tale om en helt konkret vurdering og sanktionering. En sådan foreligger ikke. USA og nu altså den danske regering i følgagtighed forsøger sig med en spidsfindig juridisk argumentation, hvor hovedindholdet er manglende overholdelse af våbenhvilen. Det er en argumentation, som ikke kun er uhyre problematisk, det skal jeg vende tilbage til, men som først og fremmest ikke holder.

Som jeg sagde under de korte bemærkninger, var det Sikkerhedsrådet, der iværksatte det her. Det var Sikkerhedsrådet, der iværksatte våbenhvilen, og i sagens natur er det alene Sikkerhedsrådet, der kan iværksætte en nyt militært angreb. Det er der ikke skygge af tvivl om.

Den anden del af det drejer sig så om det faktiske. Krig er i sig selv en modbydelighed uanset det billede, der forsøges skabt i tv af forskellige militære eksperter, der taler om den rene kirurgiske krig, der rammer præcist. Sådan går det ikke, sådan vil det heller ikke gå ved det her angreb, og når man har med en mand som Hussein at gøre, ville det være fuldstændig idiotisk at forestille sig, at de militære mål kan fastholdes som rent militære mål. De er formentlig allerede omdannet til børnehospitaler eller vuggestuer. Det har indtil nu været den

irakiske befolkning, der har ydet offrene siden krigen i 1991; det bliver det også denne gang, og det er også derfor, at Saddam Hussein ikke bøjer sig.

Jeg synes i virkeligheden, at nogle af ordførerne skulle spørge sig selv, hvis spil det egentlig er vi spiller i dag. Tror man, at Saddam Hussein er ked af det her angreb? Jeg tror det nemlig ikke. Han ønsker det her angreb for at fremtræde i rollen som martyr og for at få en støtte i den arabiske befolkning, der er endnu stærkere end den støtte, han fik efter den sidste krig.

Så finder jeg det i øvrigt himmelråbende naivt, hvis man forestiller sig, at man med luftbombardementer kan fjerne biologiske og kemiske våben og våbenproduktionsanlæg. Det er klart også for SF, at militære aktioner og krig kan være en nødvendighed af grunde, som er anført i FN-Pagten, men så må vi fastholde, at de skal være på FN-Pagtens grundlag, ellers åbner man for, at alle mulige små, mellemstore og store stater på privat initiativ fremover vil kunne udføre militære straffeaktioner. Så har vi etableret den situation, som professor Bertel Heurlin i dag på forsiden af Information karakteriserer som en test for den ny verdensorden. USA behøver ikke et klart mandat for et væbnet angreb på Irak, USA er er nemlig både anklager, dommer og ordenshåndhæver. Det vil sige, at det, vi er godt på vej til lige nu, er at erstatte en Pax FN, en FN-fred, med en Pax Americana.

Jeg vil godt spørge ordførerne, måske specielt fra Socialdemokratiet og De Radikale, om de virkelig tror, at verdenssamfundet kan holde til, at vi bomber FN 40-50 år tilbage på grund af situationen i Irak. Tror de virkelig det? Er der ikke rejst så mange berettigede tvivlsspørgsmål netop om det her, at det burde være tid til ordentlig omtanke, eller er grunden til, at vi ikke får tid til den ordentlige omtanke, at jo flere dage der går, jo større vokser modstanden sig hos Det Radikale Venstre og hos Socialdemokratiet? Jeg så i dag, at DSU, Danmarks Socialdemokratisk Ungdom, melder fra. Der er enkelte folketingsmedlemmer, der også har det moralske mod til at følge deres samvittighed i denne sag.

Er grunden til, at vi skal haste det her igenem i den fart, i virkeligheden, at gik der en uge mere, lykkedes det ikke at fastholde den fantastisk tynde argumentation, vi møder i denne sag?

Jørgen Estrup (RV):

Af og til kan det være fornuftigt at begynde med slutningen. Facit i denne sag er, at presset på Saddam Hussein må fastholdes. Det er også i sidste ende den eneste mulighed for, at vi ender med en fredelig diplomatisk løsning. Det er det, der har motiveret den radikale folketingsgruppe, og det vil jeg gerne starte med.

Vi kender alle sammen forhistorien, som startede i efteråret 1990, hvor FN samlet med resolution 678 fastslog, at det var nødvendigt at lægge det maksimale pres på Iraks styre, at det var nødvendigt at fjerne Iraks besættelse af Kuwait og forhindre gentagelse. Det vil sige, at irakiske aggressioner og anvendelse af masseødelæggelsesvåben måtte stoppes.

Efter Golfkrigen i april 1991 gentog et enigt FN, at man var nødt til at fastholde en række krav til det irakiske styre, som man ønskede betingelsesløst overholdt fra irakisk side.

De betingelser er blevet overtrådt gentagne gange, og disse overtrædelser var bl.a. årsag til forløbet i 1993, hvor man også med baggrund i en formandsudtalelse fra FN besluttede at bombe i det sydlige Irak.

Af hensyn til nabolandenes fred og sikkerhed og af hensyn til FN's troværdighed har det været og er det fortsat afgørende, at man fastholder presset på Saddam Hussein. Det kræver internationalt sammenhold, og det kræver også, at Danmark bidrager til dette internationale sammenhold.

Som under optakten til Golfkrigen nødvendiggør det trusler om at bruge magt, men forudsætningen er naturligvis, at alle – og jeg vil understrege alle – diplomatiske midler udnyttes og afprøves. Men magtanvendelse er nogle gange det eneste, der forhindrer vold, og det er nu engang ikke nok, hvis man vil fred, at man selv er fredelig.

Det er altid en nødløsning, hvis man tvinges til at gøre alvor af truslen om magtanvendelse, og selv om målet nås, så medfører magtanvendelse også altid tragiske og uønskede konsekvenser. Det gjorde det under Golfkrigen, og det vil det også gøre, hvis man bliver tvunget til at bruge magt i den forestående konflikt omkring Irak. Derfor kræver det både besindighed og klogskab, hvis man vil opnå fred i området og samtidig styrke FN's muligheder.

Forudsætningen for magtanvendelse er et tilstrækkeligt FN-mandat. Dette eller et mandat fra OSCE har hidtil været ufravigelige krav for dansk militær deltagelse uden for NATO-

området. Det bør det fortsat være, og det vil det fortsat være for Det Radikale Venstre. Hvis man vil anvende magt, må man holde sig på lovens grund. Det gælder i Danmark, og det gælder internationalt.

Derfor er det afgørende, at regeringen uden tøven eller forbehold fastslår, at man har det nødvendige FN-grundlag. Det har man nu haft mulighed for at gøre på baggrund af dels en række udenforstående eksperters udsagn, dels andre landes synspunkter og dels egne eksperters udsagn. Og i Det Radikale Venstres folketingsgruppe har vi taget til efterretning, at regeringen med det ansvar, som er regeringens, utvetydigt fastslår, at dette grundlag er til stede.

Denne melding fra regeringen er aldeles afgørende. Vi tager det til efterretning, og det betyder, at vi uden forbehold kan støtte den beslutning, der nu er lagt op til. Det er i sidste ende afgørende, at man fastholder det internationale pres, og det har vi kun mulighed for ad denne vej.

Formanden:

Så er det hr. Keld Albrechtsen, hr. Villy Søvnald og hr. Frank Aaen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu håber jeg meget, at hr. Jørgen Estrup vil gå seriøst og ordentligt ind i den debat om lovligheden eller ulovligheden af den krig, som man nu planlægger, og ikke som den socialdemokratiske ordfører flygte, ja, jeg havde nær sagt ikke ud af salen rent fysisk, men i hvert fald flygte åndeligt fra debatten.

Derfor vil jeg bede hr. Estrup besvare spørgsmålet: Hvordan kan hr. Estrup ud af de Sikkerhedsrådsresolutioner, der ligger, finde noget som helst mandat til, at USA egenmægtig kan gå ind og fortolke Sikkerhedsrådsresolutioner og på Sikkerhedsrådets vegne uden at have spurgt Sikkerhedsrådet beslutte, at der nu er grundlag for at føre krig? Hvor finder hr. Estrup et sted i disse resolutioner, hvor det står, at USA har ret til at fortolke resolutionerne og efter forgodtbefindende iværksætte en krig, hvis USA mener, at resolutionerne er overtrådt? Mener hr. Estrup ikke, at det er Sikkerhedsrådet selv, der fortolker sine egne resolutioner, og ikke et eller andet tilfældigt land?

Så vil jeg også godt spørge hr. Estrup, om han er villig til, at vi mellem første og anden behandling skal have en gennemgang sammen

med de uvildige eksperter eventuelt i form af en høring, således at vi kan få dette folkeretlige problem belyst fuldstændigt og til bunds, inden der bliver truffet en beslutning.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Hr. Estrup betjener sig af et ganske interessant kneb, som vel er forståeligt i radikal sammenhæng, men det bliver det ikke smukkere af. Hr. Estrup sagde nemlig om afprøvningen af, om der er et FN-mandat, at hr. Estrup havde lyttet til regeringen og læst regeringens forslag, og herefter var det regeringens vurdering, at der er et tilstrækkeligt mandat, og det læner hr. Estrup sig så op ad. Må jeg godt sige, at det er Folketinget, der diskuterer lige nu. Det er Folketinget, der beslutter, om vi skal understøtte krigen, og man kan ikke flytte ansvaret over på regeringen. Det her er Folketingets beslutning.

Derfor er mit meget præcise spørgsmål til hr. Estrup: Hvad er det, hr. Estrup mener, der ligger, som giver det sikre mandat? Jeg forstod af Ritzau, at hr. Estrup var i tvivl inden det radikale gruppemøde. Hvad der er sket på det radikale gruppemøde, kan vi andre jo ikke vide af indlysende grunde, men hvad er der sket dér, som giver en klarhed for det mandat, som ikke eksisterede før? Hr. Estrup kan ikke nøjes med at sige, at det er et ansvar, som regeringen påtager sig. Det her er et ansvar, som hr. Estrup ligesom ethvert andet folketingsmedlem påtager sig.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Jeg har faktisk ikke brug for, at hr. Villy Søvnald skal forklare mig mit ansvar her i Folketingssalen. Det er jeg godt i stand til selv at løfte. Mange tak! Jeg synes egentlig, at det ville klæde hr. Søvnald bedre, hvis han i stedet for selv at forsøge at indlæse motiver og pådutte folk holdninger lyttede til de motiver, der bliver fremført her oppe fra talerstolen. Jeg bryder mig ikke om at få påduttet, at jeg benytter mig af kneb.

Og må jeg så sige til både hr. Keld Albrechtsen og hr. Søvnald, at jeg synes, det er ret stærkt, at de to herrer, som jeg ved ikke er folkeretsexperter, nu slår sig op på, hvilke af de eksperter, som vi har hørt udtale sig, der har ret, og hvilke der ikke har ret. Jeg ved, at der i går i radioens Orientering var to eksperter, som begge er højt estimerede, som var vildt uenige.

Hvem af dem er den rigtige ekspert? Ja, det har både hr. Albrechtsen og hr. Søvnald åbenbart fuld klarhed over.

Jeg vil blot sige, at det, man gør, når man er folketingsmedlem, er, at man lytter til den afvejning, der kommer fra regeringen, i hvert fald når man er et radikalt medlem, og siger, at det er regeringen, der har ansvaret for at lægge udenrigspolitikken, og med det ansvar, som regeringen dermed påtager sig, er den afvejning og den ekspertise, som regeringen råder over, afgørende.

Jeg vil i og for sig godt spørge både hr. Søvnald og hr. Albrechtsen om, hvad det ville føre til, hvis vi skulle til at diskutere, om grundlovens § 73 om ekspropriation var overtrådt, og man så sagde: Vi er i øvrigt ligeglade med, hvad Justitsministeriet mener, for vi mener noget helt andet selv!

Formanden:

Så er det hr. Frank Aaen, hr. Keld Albrechtsen og hr. Villy Søvnald. Ikke hr. Frank Aaen? All right, så meget desto nemmere. Så er det hr. Keld Albrechtsen og hr. Villy Søvnald.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Man må jo opfatte hr. Jørgen Estrups svar sådan, at Det Radikale Venstre ikke vil give tilsagn om, at vi skal have de her spørgsmål belyst fuldstændigt. Det Radikale Venstre har ligesom flertallet af de andre partier den opfattelse, at regeringen har besvaret de spørgsmål, der er, og at der sådan set ikke er mere at tage stilling til for hr. Jørgen Estrup.

Jeg vil alligevel godt spørge hr. Jørgen Estrup: Når f.eks. forskeren Bjørn Møller, i Aktuelt i dag siger, at FN's Sikkerhedsråd har eneret på at fortolke sine egne resolutioner, at det er FN's Sikkerhedsråd, der bestemmer, om FN's Sikkerhedsråds resolutioner er overtrådt i en sådan grad, at der skal skrides ind med militære midler, er hr. Estrup så enig i det, eller mener hr. Estrup, at vi nu har en international retsorden, hvor det er USA, der fortolker FN's resolutioner, og hvor det er USA, der beslutter, om der skal føres krig, hvis USA mener, at Sikkerhedsrådets resolutioner er overtrådt?

Er det nu det radikale grundlag for en folkeretlig verdensorden? Det vil jeg godt spørge hr. Estrup om. Jeg kan næsten ikke få mig selv til at tro, at det virkelig skulle være Det Radikale Venstres opfattelse, for så er der jo tale om et

fundamentalt skred væk fra al folkeret, som Det Radikale Venstre indtil denne dag mig bekendt ellers har stået fast på.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Det forekommer mig, at hr. Estrup blev vred over, at vi spurgte lidt tættere til, hvad hr. Estrup vurderede som værende det sikre mandat. Det er igen forståeligt, men ikke særlig nyttigt for opklaringen.

Jeg vil godt spørge igen: Hvor er det klare mandat, som nu åbenbart foreligger klarere, men som hr. Estrup ikke så inden det radikale gruppemøde? Hvad er det, der er opklaret? Hvad er det, der er tydeligt? Det er da i hvert fald ikke regeringens forslag, som er klart om det her, for det gentager den amerikanske argumentation.

Er hr. Estrup ikke påvirket af en argumentation, der hedder, at når det var Sikkerhedsrådet, der oprindeligt satte en aktion i gang, når det var Sikkerhedsrådet, der godkendte våbenhvilen, så ville det naturlige forum til at sætte en ny militær aktion i gang være det samme Sikkerhedsråd? Er det ikke en indlysende klar logik?

Må jeg så sige til det om eksperterne udefra, at bortset fra regeringens egne folk, som selvfølgelig er enige med regeringen, det kan vel næppe være anderledes, så har jeg ikke hørt eksperter, der gør andet end at advare. Jeg har hørt FN-Forbundet advare, jeg har hørt alle, der er frie og uafhængige, som ikke har nogen egen interesse, advare. Gør det ikke indtryk på hr. Estrup?

Formanden:

Hr. Jørgen Estrup. Så tror jeg, at det bagefter er fru Annette Just som ordfører.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Nej, men det glæder mig, at vi kan få tonen ned på et mere fornuftigt leje frem for at bruge ord som kneb og lignende; så deltager jeg også gerne i argumentationen.

Til hr. Søvnal vil jeg gerne sige, at jeg tror, at hr. Søvnal skulle bede om at få genspillet det indslag, som radioens Orientering bragte i går, så ville han nok få løst spørgsmålet om eksperterne, der ikke var enige på det her punkt.

Jeg synes, at det afgørende i den her sag er at bruge udvalgsbehandlingen til at belyse en række af de her ting, og derfor er jeg helt indstillet på, at udvalgsbehandlingen selvfølgelig skal have den tid, der er nødvendig. Det her skal gøres så hurtigt, som det er forsvarligt, men det skal også sikres, at vi får belyst de spørgsmål, der bliver stillet i udvalget, på en ordentlig og forsvarlig måde. Jeg har ikke på noget tidspunkt ønsket, at dette skulle hastes igennem, men at det skulle gøres ordentligt og forsvarligt. Udvalgsarbejdet må vise, hvor meget tid vi har brug for. Det er også et svar til hr. Albrechtsen.

Så synes jeg måske, at man skulle overveje at vente, til man ser de svar, der kommer under udvalgsarbejdet, når man nu spørger så meget til, hvad der er sket under det radikale gruppemøde. Det kan måske ikke undre hverken hr. Søvnal eller hr. Albrechtsen, hvis Det Radikale Venstres folketingsgruppe måske har lidt flere informationer end oppositionen i denne sag. Jeg er ked af at sige det, men sådan er det nu engang, når man er et regeringsparti, at det kan være, at der kommer nogle flere informationer.

Jeg kunne måske også i den sammenhæng oplyse de to ordførere om, at den russiske præsident jo i dag har indtaget en holdning, som muliggør, at der også kan komme en langt større enighed i FN's Sikkerhedsråd, end man hidtil har anset for sandsynlig. Det synes jeg også må indgå i disse overvejelser.

Formanden:

Ja, ja, så kommer vi vel ikke udenom helt undertagelsesvis at tage en tredje omgang korte bemærkninger, nu hvor hr. Frank Aaen er villig.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Tak, hr. formand. Jeg ville lige afvente denne folkeretlige diskussion, hvor vi i hvert fald kan være enige om, at der er tvivl.

Jeg vil godt stille et andet spørgsmål til Det Radikale Venstre, og det er om klogskaben i denne strategi, der nu buldrer derudad med USA som leder. Vi har i små 7 år haft en linje med sanktioner, trusler, evindelige trusler, og konfrontationer, og det eneste, der er kommet ud af de 7 år, er, at Saddam Hussein er blevet styrket, at han stadig væk har kemiske våben, og at den irakiske befolkning lider ufattelig meget.

Mit spørgsmål er: Er vi ikke kommet til et tidspunkt, hvor det også er på tide at begynde at diskutere, om det er den vej, vi skal gå videre ad? Starter vi en ny krig mod Irak, så er der heller ikke nogen tvivl om, at den vej går vi videre ad i lang tid fremover, uden at det efter vores opfattelse hjælper noget som helst. Derfor synes jeg, at en lige så relevant debat at tage i dag er, om den strategi, der er valgt, ikke er totalt forkert.

Formanden:

Hr. Villy Søvndal, så hr. Jørgen Estrup, og så er det uigenkaldeligt de sidste korte bemærkninger til denne ordfører.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg skal sige tak for svaret til hr. Estrup. Det er godt, at vi får et berigende udvalgsarbejde, når nu vi ikke får mere tid.

Jeg vil spørge, om det ikke betyder, at hr. Estrup vil love, at der bliver lejlighed til at høre de statsretseksperter, som vi hver især måtte have interesse i at høre i denne sammenhæng – også af regeringen uafhængige – for jeg anerkender, at regeringens eksperter er tættere på hr. Estrup end på hr. Søvndal, for vi er jo ikke regeringsparti. Vil hr. Estrup love, at vi får lejlighed til at indhente udtalelser fra uafhængige statsretseksperter, inden hr. Estrup vil trykke på knappen, der stemmer ja til det her?

Det er jo helt afgørende. Det er jo helt afgørende, netop når de er uenige.

Får vi også lov til at høre dem, der har en anden opfattelse, end regeringen har, under udvalgsarbejdet i skriftlig form? Det vil jeg godt have et direkte svar på.

Formanden:

Hr. Jørgen Estrup, og uanset svaret går vi videre til fru Annette Just.

(Kort bemærkning).

Jørgen Estrup (RV):

Til hr. Frank Aaens meget åbne spørgsmål om klogskab vil jeg også gerne svare åbent: Jeg kan også have min tvivl. Jeg synes ikke, at det er nemt på forhånd at sige, om en aktion vil føre til det resultat, man ønsker. Det var sådan set også det, jeg prøvede at sige i min tale.

Men det, der er afgørende set med mine øjne, er, at hvis man slækker presset nu, så risikerer man, at man totalt undergraver mulighederne

for en international opinion og for, at FN kan øve sin indflydelse. I sidste ende står man med det dårlige valg, at man kun kan øve presset på den måde. Det er den ene ting.

Det andet, jeg vil sige til hr. Søvndal, er, at jeg er da glad for, at hr. Søvndal mener, at jeg har lovet et berigende udvalgsarbejde. Det skal der altså flere til, skulle jeg hilse og sige, men det ser jeg også frem til.

Så vil jeg i øvrigt sige, at udvalgsarbejdet må vise, hvad der er behov for. Jeg vil ikke stå her og give garantier for, hvad vi gør under udvalgsarbejdet. Vi må se på, hvad der bliver behov for. Men jeg vil gerne understrege, at fra radikal side ønsker vi en ordentlig, seriøs og udtømmende behandling af de spørgsmål, der skal belyses.

Annette Just (FP):

Ingen behøver at være i tvivl om, at Fremskridtspartiet vil være med til at bekæmpe et hvilket som helst terrorregime, der i den grad har lavet grin med verdensmusikken.

Her er der ikke tale om, som det er blevet udtrykt fra både SF's og Enhedslistens side, at vi bare skal ud og gå i krig. Nej, det, der er tale om, er, at den gode Saddam Hussein nu faktisk får en sidste chance. Presset bliver øget til det maksimale, og han kan se lige ret forude, hvad der vil ske, hvis ikke han bøjer sig.

Jeg tror, det er meget rigtigt, hvad en, jeg tror, det var fra SF, sagde: Skal vi nu bare have flere tomme trusler? Det er jo netop det, der er sket igennem de sidste syv år. Der er ustandselig givet tomme trusler, og der er aldrig blevet fulgt op på det. Der var mulighed for det med de FN-resolutioner, man havde, men der skete ikke rigtig noget. Man sagde: Nå ja, det var ærgerligt, her må vi ikke komme ind, så går vi tilbage på hotellet og venter lidt. Så prøvede man igen, og så fik man at vide, at nu var det en amerikaner, der stod i spidsen for inspektionen. Uha, så blev de sendt tilbage igen.

Rent ud sagt er det verdenssamfundet, der har været til grin for Saddam Hussein, og det er på tide, at den slags holder op. Nu skal han have at vide, det er nu, eller også får han, om jeg så må sige, så hatten passer.

Fremskridtspartiet er et hundrede procent modstander af brugen af masseødelæggelsesvåben, og som vi taler om her: de biologiske og kemiske. Det er det mest uhyggelige, der overhovedet findes. Og det skal forhindres, at en terrorist som Saddam Hussein får mulighed for

at bruge dem. Derfor har vi også støttet den diplomatiske løsning så langt hen ad vejen, som det var muligt. Men lad mig sige det først som sidst: Det skal have konsekvenser, hvis man ikke overholder de aftaler, man har lavet.

Så er der i debatten, som jeg har siddet og lyttet meget interesseret til, blevet sagt noget om, at der er mange lande, der ikke står ved det, og som ikke vil erkende, at det er nødvendigt at slutte op om det her. Jeg er lige kommet hjem fra et møde med NATO-parlamentarikerforsamlingen i Bruxelles, og jeg hørte ikke én eneste af de 16 NATO-landes repræsentanter sige, at vi bare skal bøje os og lade Saddam Hussein få lov til at lave mere grin med borgermusikken.

Til gengæld sagde de alle sammen: Vi er nødt til at udnytte de diplomatiske muligheder maksimalt – selvfølgelig – men hvis de ikke giver sig og åbner op for inspektion, så er der ingen vej tilbage. Det var samstemmende, selv om det var på forskellige sprog, man udtrykte sig.

Så vil jeg godt sige, at Fremskridtspartiet naturligvis støtter at sende et enkelt lille Hercules ned og hjælpe til med at flytte rundt på, hvad der skulle være nødvendigt. I den sammenhæng vil jeg gerne have lov at spørge forsvarsministeren, om der har været tale om eventuelt at sende det, som vi i Danmark kan producere, nemlig en Standard Flex ned, som jo også har ministrygningsaggregater.

Jeg ved godt, det tager lidt længere tid, men det kunne da godt være, hvis det er noget, der trækker ud, at man kunne sige: Dette ville måske være det næste, man kunne tænke på at sende derned. Det behøver ikke være, fordi vi ønsker at lave en salgspromotion for andre NATO-lande, men simpelt hen også, fordi jeg tror på, og jeg tror faktisk, at alle forsvarspolitiske ordførere tror på, at vores Standard Flex ville være god netop i kystnære områder til at smutte ind og kontrollere og sikre mod miner.

Til sidst vil jeg sige, at Fremskridtspartiet vil – jeg er lige ved at sige for hvem ved, hvilken gang – sige klart og tydeligt: Vi går ikke ind for nogen fodnotopolitik hverken truet af SF eller af Enhedslisten.

Vi går ind for fuldt NATO-samarbejde. Det er et NATO-samarbejde, det er et internationalt samarbejde. Det er et NATO-nærområde, vi taler om, mine herrer. Det er ikke bare et tilfældigt område omme på den anden side af kloden. Det er faktisk nabolandet til et af de største NATO-lande i Europa, nemlig Tyrkiet. Derfor

er det væsentligt, at vi får fornuftig støtte, og vi støtter hundrede procent en hurtig behandling her i Tinget.

Keld Albrechtsen (EL):

Denne sag handler om USA's rolle som selvbestaltet politibetjent i verden, og den handler om vestlig dobbeltmoral på det ene punkt efter det andet.

Det er næsten som i det vilde vesten, hvor vi oplever, hvordan en skydegal sherif render rundt og deler sherifskilte ud til sine små allierede og så ellers får trukket skyderne frem og går i gang med at skyde vildt og ubehersket til alle sider uden rigtig egentlig at vide hvorfor.

Ingen har i denne debat indtil nu på nogen som helst tænkelig måde kunnet sandsynliggøre, at det skulle kunne nytte at iværksætte et bombardement, at man virkelig skulle kunne fratage Saddam Hussein evnen til at producere kemiske våben, hvilket jo er uhyggelig let, eller at man virkelig skulle kunne fratage ham evnen til at producere biologiske våben.

Det er kommet frem i amerikanske kongress-rapporter, at der eksisterer et våbensamarbejde mellem Sudan, Libyen og Irak, der har gjort det muligt for Saddam Hussein at deponere nogle af sine masseødelæggelsesvåben bl.a. i Sudan og Libyen. Så det er jo fuldstændig forrykt, hvis man så giver sig til at bombe et eller andet palads i Bagdad, som han for længst har flyttet disse ting væk fra.

Det eneste, man opnår, er at ramme uskyldige mennesker, at kue den irakiske befolkning ned i endnu mere håbløs elendighed og fattigdom og gøre dem endnu mere fjendtlighedsindede over for Vesten, gøre dem til endnu mere umodstandsdygtige over for det diktatur, som har kuet dem så frygteligt i forvejen.

Der er kun én løsning, og den er ikke nem. Der findes ingen snuptagsløsninger, sådan som forsvarsministeren og udenrigsministeren og flertallet her i Folketinget forestiller sig. Der findes kun et arbejde for demokrati og for at støtte de demokratiske kræfter, som kan danne et alternativ til Saddam Hussein, og som i øvrigt også i lande som Libyen og Sudan kan danne et alternativ til de magter, som benytter sig af disse produktioner af masseødelæggelsesvåben.

Derfor foreslår Enhedslisten, at vi ophæver sanktionerne. Vi skal ikke bombe Irak med amerikanske våben. Vi skal bombe Irak med mad og medicin. Vi skal gøre det umuligt for Saddam Hussein at opretholde et terrorregi-

mente baseret på fattigdom, nød og elendighed, utryghed og hemmeligt politi og aflukkethed over for omverdenen. Vi skal bombardere Irak med gæster, med forretningsfolk, med politiske besøg, med turister, med alle mulige former for kontakter. Vi skal gøre det muligt for befolkningen at have mad, så de kan deltage i politisk aktivitet imod Saddam Hussein.

Det er ikke den nemme vej, Enhedslisten foreslår, for der er ingen nem vej.

Den vestlige dobbeltmoral i den her sag vil i den arabiske verden blive opfattet som helt grænseløs.

Israel overtræder konsekvent alle FN's resolutioner. Hvornår har man nogen sinde angrebet Israel af den grund? Næ, der gælder én folkeret for Israel og for Vestens venner og så en anden folkeret for arabiske stater. Jamen sådan vil det blive opfattet i arabiske lande og i store dele af den tredje verden!

Dette er et dobbeltmoralisk projekt også i den forstand, at USA's præsident nu er ved at gennemføre en lovgivning i USA, der forbyder våbeninspektion af USA's egne kemiske våben. Jamen hvordan kan man forklare, at man rejser ud i verden og bomber og angriber folk, fordi de har kemiske våben, samtidig med at USA nægter og planlægger en lov, der kan afskære FN's våbeninspektører fra at besøge våbendepoterne i USA? Man har allerede i to tilfælde afvist våbeninspektører i USA.

Jamen det er jo dobbeltmoral ud over alle grænser, og sådan vil det blive opfattet i store dele af verden.

Dette er et nederlag, et fundamentalt nederlag for den folkeretlige retsorden, som ellers skulle have været bygget op efter den kolde krigs afslutning. Dette betyder, at magten fremover vil sidde i spydstagen, i USA's spydstage.

Hvis man godkender dette her, så anerkender man, at USA kan optræde frit i rollen som en skydegal politibetjent, der kan rende rundt og optræde efter forgodtbefindende. Det er meget, der står på spil. Og det ville være at håbe, at Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre vågnede op i denne sag og indså, hvor meget det er, der står på spil, før man træffer den endelige beslutning.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Hvis man nu gik ind på hr. Keld Albrechtsens recept og bombarderede Saddam Hussein og

Irak med mad, penge, turister, ambassadører, besøg osv. osv., så ville det jo medføre én ting. Det ville medføre, at Saddam Hussein fik frigjort endnu flere penge, endnu flere ressourcer og endnu mere tid til at fortsætte med det, han er i gang med.

Og hvad er det, han er i gang med?

Lad mig citere, hvad Danmarks førende ekspert inden for de biologiske og kemiske våben, Saddam Hussein fremstiller, svarede på spørgsmålet: Hvor stort skønner man, at det arsenal, han har eller er lige ved at have færdigt, er?

Han sagde: Det er så stort, at han kunne udslætte Jordens befolkning 3 gange.

Og jeg må gøre opmærksom på, at hvis udviklingen fortsætter, kan de biologiske våben, man har, også selv om man får odelagt fremføringsmidlerne, altså missilerne, medbringes i en almindelig turistkuffert af én mand og placeres eksempelvis i Tel Aviv eller Haifa og udslætte samtlige mennesker, der bor i den by. Det er det, hr. Keld Albrechtsen ikke vil gøre noget ved. Det er en tung byrde at have.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Der har på intet tidspunkt været tale om, at Saddam Hussein har manglet de penge, han skulle bruge til at fabrikere disse uhyggelige våben. De penge har han haft. Han stjæler de penge, som skal bruges til hans elitetropper og til hans hemmelige våbensystemer, fra befolkningen. Og det vil han gøre fremover, uanset den håbløse fattigdom og elendighed, der af samme årsag mere og mere breder sig i Irak.

Så desværre må man sige, at et angreb kun vil fremskynde elendigheden yderligere, men det vil ikke fratage Saddam Hussein de økonomiske og tekniske midler til at producere disse masseødelæggelsesvåben. Som det også blev sagt, har han dem allerede i et omfang, så det i hvert fald i teorien muligvis ville kunne udslætte hele verdens befolkning.

Derfor var det, jeg sagde, at der ingen snup-tagsløsninger findes. Et angreb vil kun styrke og ikke svække Saddam Hussein. Det er det, som flertallet i denne forsamling ikke forstår, og det er det, som flertallet i denne forsamling åbenbart ikke er indstillet på, at vi skal nå til bunds i under udvalgsarbejdet, inden der træffes en beslutning.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg synes altså godt nok, det er temmelig træls at se Enhedslisten i dag med en eller anden fuldstændig tåbelig demonstrations-T-shirt sandsynligvis betalt af partistøttemidler, hvorpå der står: »Nej til USA's krig«, og derefter høre Enhedslisten stå og kalde USA en selvbestaltet, skydegal polititbetjent. Jeg synes ærlig talt, det er for groft, og det ville faktisk klæde Socialdemokratiets, må jeg så sige, meget, meget ordfatige ordfører at tage afstand fra det og stå ved regeringens forslag.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Nu er det jo spændende at høre den tidligere stalinist og kommunist hr. Keld Albrechtsen gøre sig til talsmand for, hvad der er den rigtige politik for verden. Hvis de teorier, som hr. Keld Albrechtsen havde i 1970'erne og 1980'erne, havde samlet et flertal i dette Folketing og et flertal i Vesten, havde vi stadig væk haft et jerntæppe, og så havde vi stadig væk haft kommunistiske diktaturer overalt øst for jerntæppet, men det viste sig jo dengang, at hr. Keld Albrechtsen tog fejl, og det gør han også nu.

Jeg vil godt sige, at det da er rigtigt, og det er sandsynligt, at Saddam Hussein ikke bliver fjernet ved et bombeangreb, men det, som man opnår ved et bombeangreb med de midler, man har i dag – fjernstyrede og præcisionsstyrede missiler osv. – og med den viden, man har om, hvor lagrene er i øjeblikket, er, at man sætter ham 3, 5 eller 7 år tilbage, således at han ikke i det næste antal år kan udføre de angreb, som han ellers i løbet af kort tid vil være i stand til, og hvor han kan lægge storbyer øde først og fremmest i Mellemøsten, men på lidt længere sigt også i Europa. Den mulighed fratager man ham i en periode på adskillige år, og det er hensigtsmæssigt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes ærlig talt, at hr. Helge Adam Møller skulle komme herop og give mig en uforbeholden undskyldning. Jeg synes ganske enkelt, det er for stærkt, at hr. Helge Adam Møller her fra Folketingets talerstol står og beskylder mig for at være stalinist. Det kan jeg ganske enkelt ikke acceptere.

Hvad er det for en debatform? Har jeg nogen sinde brugt den form for udtryk? Jeg kunne

godt finde på nogle om hr. Helge Adam Møller, men det ville være at sænke debatten til et uacceptabelt niveau.

Så vil jeg til gengæld sige tak til fru Pia Kjærsgaard, fordi hun gik herop og kom med det indlæg, som hun kom med, for det tager jeg som lidt af en lakmusprøve på Enhedslistens holdning. Jeg var lige et øjeblik lidt bekymret, da fru Pia Kjærsgaard kom herop. Var der nu noget med, at Dansk Folkeparti kunne finde på at støtte vores holdning? Så havde vi måske i virkeligheden taget fejl, men jeg blev meget beroliget over fru Pia Kjærsgaard indlæg.

Det bekræftede mig til fulde i, at den linje, som vi fra venstrefløjens side har lagt i denne sag, har bestået lakmusprøven. Den har bestået i den forstand, at det yderste højre har reageret, ganske som de skulle, nemlig fuldstændig hadefuldt og aggressivt over for det, som vi har sagt, og det føler vi os egentlig ganske godt beroliget ved. Så er tingene vist i denne sag på det punkt, hvor de skal være.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg kan garantere hr. Keld Albrechtsen for, at jeg ikke vil give nogen undskyldning for det, jeg sagde, for det, jeg sagde, var jo sandheden.

I de mange år, hvor hr. Keld Albrechtsen var ordfører, bl.a. under den såkaldte kolde krig og under alle fodnotedebatterne, er jeg desværre blevet belemret med og har været så uheldig at måtte høre på og læse alle hr. Keld Albrechtsens ordførertaler, hvor han konstant og systematisk angreb NATO, og hvor han konstant og systematisk angreb amerikanerne. Hvis det, som hr. Keld Albrechtsen stod for dengang, var blevet virkelighed, havde vi i dag ikke levet i et samfund, hvor vi ikke alene har et frit Vesteuropa, men også et frit Østeuropa. Så havde vi været tilbage i den gamle situation.

Det var, hvad hr. Keld Albrechtsen kæmpede for dengang, men hvor han heldigvis ikke sejrede. Derfor skal det heller ikke lykkes ham at sejre i dag. Det er sandheden, kan jeg sige til hr. Keld Albrechtsen.

(Kort bemærkning).

Pia Kjærsgaard (DF):

Der er slet ikke nogen tvivl om, at netop dette forslag er et forslag, som går meget på politiske holdninger og også en vis form for ideologi. Jeg synes ærlig talt, det er hr. Keld Albrechtsen, som er hadefuld og aggressiv, præcis sådan

som hr. Helge Adam Møller gjorde rede for. Vi husker de talrige pinlige debatter, som vi havde år tilbage, og nu boltrer SF og Enhedslisten sig endnu en gang. Det er pinligt at skue. Det er meget, meget pinligt, synes jeg, men det er stadig væk endnu mere pinligt for Socialdemokratiet, og jeg håber, at Socialdemokratiets ordfører vil gå op og besvare alle de mange spørgsmål, som faktisk er stillet, herunder også spørgsmålet, om de aggressive, hadefulde angreb, der kom her fra Enhedslisten, ikke er noget, som man bør tage afstand fra.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu forstår jeg, at hr. Helge Adam Møllers demokratiopfattelse er sådan, at hvis man kritiserer USA og NATO – og det har hr. Helge Adam Møller ret i, at jeg har gjort mangfoldige gange også i 1980'erne, og der var også dengang god grund til det – så er man altså efter hr. Helge Adam Møllers opfattelse stalinist.

Det er sandelig et rummeligt demokrati, som hr. Helge Adam Møllers NATO-organisation står som den ypperste forsvarer for. Det er et demokrati, hvor de, der tillader sig at kritisere magthaverne, stemples som stalinister. Jeg siger bare velbekomme til hr. Helge Adam Møller.

Jeg forstår, at jeg ingen undskyldning får, og jeg får heller ingen dokumentation for de fantastiske påstande og beskyldninger og fuldstændig urimelige stempler, som hr. Helge Adam Møller kom med. Men jeg forstår altså, at hr. Helge Adam Møller fremover opfatter folk, der kritiserer det, som et flertal her i Folketinget og som NATO og USA måtte finde på at bestemme, som stalinister. Velbekomme.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg synes, hr. Keld Albrechtsen skulle gå hen til reolen her bagest i salen og se i Folketingets forhandlinger fra de sidste 20 år og finde alle de steder, hvor hr. Keld Albrechtsen skamløst, og jeg gentager: skamløst har rost det store diktatur, der dengang eksisterede mod øst, hvor han helt bevidst og åbent på næsten enhver tænkelig måde har modarbejdet og bekæmpet de frie landes fællesskab, Atlantsammenslutningen, og hvor han ikke har fundet en lejlighed så lille og så ubetydelig, at der ikke var mulighed for at angribe de lande, der stod i spidsen for de frie lande, bl.a. USA. Det kan hr. Keld Albrechtsen finde på snesevis af sider i masser af debatter.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Keld Albrechtsen for en kort bemærkning, og derefter går jeg videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Så vil jeg bare bede hr. Helge Adam Møller, når det nu er så nemt og der findes i snesevis af tilfælde, om lige at gå hen og i en af forhandlingerne fra 1980'erne bare finde ét sted, hvor jeg har skamrost Sovjetunionen, bare ét sted, for så ville jeg tage det en lille smule alvorligt med den snak, men hr. Helge Adam Møller kan ikke finde bare ét sted.

Arne Melchior (CD):

For CD er det en selvfølge at give USA moralsk støtte i den opgave, som USA i givet fald er villig til at påtage sig. Dagens beslutning består i at sætte kraft og troværdighed bag den moralske støtte. Tænk, hvad Europa inklusive Danmark skylder USA i endnu indeværende århundrede af hjælp til vores frihed og vores eksistens.

Så det er klart, at hr. Keld Albrechtsens omtale af USA er lige så tarvelig som den påklædning, som han og hans gruppefæller i dag bærer. For mig er Folketinget et debatforum og ikke et demonstrationsforum, og der er ikke spor argumenter i den latterlige demonstrationspåklædning, som de damer og herrer fra Enhedslisten bærer.

Jeg skal minde hr. Albrechtsen og kompagni om, at USA er et reelt demokrati i størrelsesordenen 250-260 millioner mennesker, og at der er bred konsensus i dette frie land om det, som USA hidtil har foretaget sig og eventuelt vil blive nødt til at påtage sig, så i CD er vi stolte. Vi er på denne dag glade over, at Danmark toner rent flag. Dermed gives der et signal til USA, men der gives yderligere signal til tre sider.

Der gives signal til andre frie lande, også nogle af dem, som vi er i alliancer med, om at gå hen og gøre ligeså, om også at vise ikke kun moralsk, men også aktiv støtte til USA og til hele den nødvendige aktion, hvis den bliver nødvendig.

Det er videre et signal til Saddam Hussein, som flere har været inde på, om i sidste sekund at besinde sig, og det er yderligere et signal til andre diktatorer om, hvordan verden besinder sig på at optræde, når den føler sig truet så alvorligt, som tilfældet er her.

Der har flere gange i dagens løb været draget paralleller til 1930'erne og til situationen med hr. Hitler som diktator i Tyskland, og de sammenligninger er ikke helt ude af proportion. Jeg vil bare give den facit, at hvis Saddam Hussein ikke var diktator i et mellemøstligt land, men hvis han var det f.eks. midt i Europas hjerte, således som vi oplevede det i 1930'erne, er jeg helt sikker på, at resten af Europa belært af sidste verdenskrigs erfaringer for længst ville have reageret.

Nu har vi vist en englelig tålmodighed, fordi der er så langt derned, og vi har ikke fattet, at det også er en trussel imod os, men det er det. Målet må naturligvis være at få fjernet Saddam Hussein og ikke som sidst hænge sig i nogle formaliteter, men virkelig føre den kamp, hvis den bliver nødvendig, til bunds og til ende.

Så er det blevet kritiseret, at beslutningen skal gennemføres på én dag. For min skyld kan det være én dag eller to dage, det er ikke afgørende, men det vigtige ved at gøre det hurtigt er at sætte styrke bag signalet. Desuden er det jo ikke rigtigt, at det er noget, som vi er blevet gjort opmærksom på i går og skal vedtage i dag. Vi er i årevis og nu i månedsvis og i ugevis meget stærkt blevet gjort opmærksom på situationen, og hvad den kan udvikle sig til, så der har været masser af tid til at forberede sig, til at spørge eksperter og til at overveje og gå i tænkeboks og alt det dér. Der er faktisk ikke mere at vente på.

Vist er der da betænkeligheder ved at skride til krigshandlinger. Der er da ikke ét menneske på Jorden, ej heller i USA, som ikke frygter sådan noget, men man er jo nødt til at overveje alternativerne, og alternativerne er så meget mere skræmmende, at man er nødt til at påtage sig den opgave, som der her er tale om.

Derfor er der for CD ingen tvivl om, at vi støtter regeringens oplæg, og vi vil også meget gerne medvirke til et hurtigt udvalgsarbejde.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Et enkelt opklarende spørgsmål til hr. Melchior.

Hr. Melchior sagde, at målet er få fjernet Saddam Hussein. Jeg vil godt spørge, om hr. Melchior finder det mål at få fjernet Saddam Hussein indeholdt i regeringens forslag.

Jeg vil også gerne spørge udenrigsministeren, om det endelige mål for aktionen her er at få fjernet Saddam Hussein. I så fald vil jeg godt

spørge om, hvor der er redegjort for det i forslagens bemærkninger.

Jeg vil også godt spørge, om det er klogt, for det må forudsætte nogle forestillinger om, hvem der så skal være de nye magthavere i Irak. Hvor skal de findes? Skal de findes internt i Irak, eller skal der etableres et styre udefra, og hvem skal i så fald etablere det? Skal det ske blandt de lande, der foretager den militære aktion? Det her er jo ikke en FN-aktion. Hvem er de nye magthavere, og hvem skal sørge for, at de kommer til magten?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

I forlængelse af hr. Villy Søvndals spørgsmål vil jeg gerne spørge hr. Arne Melchior: Hvordan skal en krig fjerne Saddam Hussein? Forestiller CD sig, at man med præcisionsvåben skal ramme lige dér, hvor han er? Er det den forestilling, der bevæger sig i CD's hoveder? Eller tror man, at en krig vil fremme de kræfter, der ønsker at fjerne Saddam Hussein med demokratiske midler eller med de midler, der er i det irakiske folk selv?

Er det ikke nærmere sådan, at hvis man gennemfører den krig, der nu er lagt op til, styrker man Saddam Husseins muligheder for at bevare sit diktatur? Det er jo den konklusion, stort set alle eksperter er nået frem til: at man dermed sikrer Saddam Husseins diktatur i yderligere 10-15 år.

Hvor er logikken, spørger jeg hr. Arne Melchior.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Keld Albrechtsen for en kort bemærkning og derefter hr. Arne Melchior.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Arne Melchior hævdede, at der i USA er almindelig opbakning til denne krig. Så ved jeg ikke, om hr. Arne Melchior har læst den artikel, der lørdag den 14. februar var i Politiken, og hvor det blev oplyst, at præsident Clinton endnu ikke har været i stand til at indhente Kongressens godkendelse af den krig, som han har bedt den danske regering om at deltage i, og at der i Kongressen er ganske alvorlig bekymring over og kritik af det projekt, som præsidenten egenmægtigt har inviteret Danmark til at deltage i. F.eks. har den republikanske senator Arlen Specter sagt – og republikanerne er jo bestemt

ikke folk, der ellers viger tilbage for noget på det her område – jeg citerer fra Politiken:

»Jeg er meget bange for, at Saddam Hussein kan komme ud af det her som en martyr.«

Han er altså bekymret for, at det projekt, man sætter i gang nu, ganske enkelt vil mislykkes.

Og der står også i Politikens artikel, at politikere fra begge partier fortæller, at deres vælgere er angst for, at situationen skal glide ud af kontrol for USA, og at det slet ikke kan lykkes at nå de krigsmål, man har sat sig.

Så jeg må bede hr. Arne Melchior om at undersøge sine påstande om amerikansk opbakning lidt mere grundigt, før han udtaler sig.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Hr. Villy Søvnalds spørgsmål kender hr. Søvnald jo selv svaret på:

Jeg har ikke påstået, at der i regeringens oplæg står, at Saddam Hussein skal fjernes. Det er mit ønske og mit håb, at det vil gå sådan.

Så blev jeg spurgt, om det er klogt.

Det mener jeg i høj grad vil være klogt. For jeg mener, at det vil være forfærdeligt, hvis han, som hr. Albrechtsen sagde, vil fremstå som martyr efter det her, så jeg tror, det vil være særdeles klogt.

Så spurgte hr. Søvnald, hvem der så skal efterfølge Saddam Hussein.

Hvis jeg skulle pege på dét, ville jeg nok få på huden af hr. Søvnald om, at det skal jeg sandelig ikke blande mig i, for det må vel være det irakiske folks afgørelse.

Hr. Frank Aaen spørger, hvordan det skal gå til.

Det må jeg ærligt talt overlade til folk, der er klogere end jeg på det område, for det er ikke op til mig, og jeg har ikke udtalt mig om, at jeg er i stand til at give opskriften, men jeg er da ikke ude af stand til at fantasere mig til forskellige scenarier, men det er denne debat slet ikke til.

Så vil jeg sige til hr. Keld Albrechtsen, at selvfølgelig er det amerikanske folk da bekymret. Og sidst i min ordførertale gav jeg også udtryk for, at der er grund til at være bekymret, for der er da ikke nogen, der gerne ser deres sønner eller døtre eller mænd eller koner i krig, og der er heller ikke nogen, der har let ved at sende bomber ned over andre mennesker.

Selvfølgelig er der da bekymring – andet ville da være fuldstændig skørt – og det gav jeg også

udtryk for, så det er der ikke noget mærkværdigt i. Men hvis hr. Albrechtsen skulle være i tvivl om, hvorvidt det, USA for tiden foretager sig, har opbakning i USA – og der er jo truffet nok så mange forberedelser – er jeg sikker på, at udviklingen vil vise, at det er hr. Albrechtsen, der tager fejl, og ikke mig.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jamen jeg ønsker ikke, at hr. Melchior skal gennemgå alle mulige scenarier; jeg synes bare, at når vi her i dag står over for at træffe en beslutning om, at Danmark skal drage i krig, og hr. Arne Melchior mener, at den krig skal fremme, at Saddam Hussein fjernes, så må vi da kunne få et svar på, hvordan krigen skal fremme, at Saddam Hussein fjernes.

Og jeg kan forstå, at det altså ikke er ved, at man skal gå efter at slå ham ihjel militært. Ergo må det være, fordi man tror, at man kan fremme en politisk proces, der fører til, at Saddam Husseins diktatur bliver fjernet, og så er det bare, jeg vil spørge:

Er der ét eneste argument eller noget overhovedet fra de sidste 7 års udvikling, der tyder på, at pres og krig svækker Saddam Hussein? Nej, tværtimod har sanktionspolitikken og truslerne osv. kun ført til én ting, nemlig at Saddam Hussein i dag sidder mere fast i sadlen, end han nogen sinde tidligere har gjort.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg skal gentage, at hverken udenrigsministeren eller regeringen skal gøres ansvarlig for, hvilket håb jeg har til udfaldet af hele det forløb, vi står over for – hvilken retning det nu måtte tage.

Personlig hører jeg også til dem, der endnu tror på, at Saddam Hussein vil blive knægtet uden våbenanvendelse, men hvis det ikke er muligt, er det altså mit håb. Og jeg tror, man i 1991 begik en stor fejl ved ikke at følge det op og få fjernet Saddam Hussein.

Og det svarer – ikke nøjagtigt, men stort set – til den fejl, som de allierede begik efter Første Verdenskrig, hvorefter der opstod denne dolkestødslegende og dette martyrium for dele af den tyske befolkning, og det var man klog nok til ikke at gentage efter Anden Verdenskrig.

På samme måde er det mit håb og min forventning, at udviklingen vil blive sådan, at Saddam Hussein enten tvinges i knæ eller tvinges bort. Men det er klart, at jeg ikke i bemærkning

ger af 1 minuts varighed kan begynde at optræde diverse mulige scenarier.

Anden næstformand (Henning Grove):
Fru Pia Kjærsgaard som ordfører.

Pia Kjærsgaard (DF):

Dansk Folkeparti støtter dette forslag fra regeringen, for vi mener, at man i denne situation er forpligtet til stilfærdigt at efterkomme USA's appel om støtte med en støtte, som nok må siges at være på det jævne.

Den diskussion vil jeg ikke gå ind i, men blot sige, at det forslag, der foreligger, er, som det er, og at Dansk Folkeparti som sagt støtter det.

Og når vi har valgt at sige ja, skyldes det naturligvis, at vi har at gøre med en meget aggressiv diktator, som ikke vil destruere sine masseødelæggelsesvåben og dermed selvfølgelig er en trussel mod den vestlige verden.

Det er altså Saddam Hussein, der bryder alle reglerne, og det synes jeg man skal huske på hele tiden. Det er dér, problemet er.

Og efter al den debat, der har været i medierne i den sidste uges tid, kan det undre – vil jeg stadig væk sige – at Socialdemokratiet ikke står stærkere fast på det forslag, som er fremsat, men det kommer måske; det kan være, at vi hører det fra udenrigsministeren på et tidspunkt. Men under alle omstændigheder burde Socialdemokratiets ordfører have været langt mere toneangivende i denne debat.

Med hensyn til det FN-mandat, som har været diskuteret meget op til fremsættelsen af det her forslag, må det selvfølgelig helt klart være regeringens ansvar, om den mener, at det er i orden. Det var jo også, hvad den radikale udenrigsordfører gjorde rede for i sin ordførertale.

Til gengæld er Dansk Folkeparti ikke i tvivl om, at det naturligvis kan gennemføres med samtykke fra Folketinget. Sådan er det, og sådan skal det naturligvis også være.

Og vi mener, at hvis man undsiger det forslag – hvad det ikke ser ud til at et flertal i Folketinget vil gøre – vil man bare være tilbøjelig til at sidde tilbage, sidde med armene over kors eller bare være ligeglad.

Det er ikke nogen nem beslutning, det er ikke bare en beslutning, man træffer, men det er under alle omstændigheder en beslutning, som bør tages, og hvor man bør have et klart standpunkt.

Med hensyn til udvalgsbehandlingen mener vi bestemt, at de ordførere, som har behov for at få svar på alle de spørgsmål, som de måtte stille, naturligvis skal have det. Om det bliver i dag eller i morgen, eller hvornår forslaget nu skal vedtages, er ikke afgørende for Dansk Folkeparti. Det, der er afgørende, er, at alle med god grund kan sige, at de i hvert fald har fået svar på de spørgsmål, der er stillet, og det forventer vi helt klart også at udvalget vil tage stilling til senere på dagen.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg skal undlade at diskutere de finere folkeretlige ting med fru Pia Kjærsgaard, for det tror jeg ikke nytter noget, men jeg vil godt spørge om noget meget konkret:

Hvis nu det her angreb udløser en helt uoverskuelig situation – det må medregnes blandt scenarierne, og jeg tror også, udenrigsministeren vil medgive, at det er ganske svært at sige, hvor det ender – en situation med opsplitning i forskellige fraktioner, muslimerne i syd, det store kurdiske mindretal i nord og forskellige andre fraktioner, så nationalstaten så at sige falder sammen, samtidig med at man vel kan forestille sig, at nabostater som f.eks. Iran ikke bare vil se passivt på, at det sker, og hvis det udløser kæmpemæssige flygtningestrømme – og det tror jeg man skal lade være med at sige ikke kan ske – hvordan vil Dansk Folkeparti så i den situation stille sig til at hjælpe de mennesker, der er forfulgt af en så ondsksfuld person som Saddam Hussein?

Holger Graversen (S):

Vi står over for en uhyre svær beslutning for de fleste af os folketingsmedlemmer, for vi er alle enige om, at Iraks leder er en tyran og en farlig despot, som alle helst så fjernet den dag i dag.

Jeg vil derfor gerne kort forklare, hvorfor jeg af samvittighedsgrunde må gå imod min gruppe og stemme imod Danmarks deltagelse i USA's militære aktion her og nu:

Den væsentlige begrundelse er, at en vedtagelse på det nuværende grundlag for mig at se er et totalt brud med Danmarks hidtidige udenrigs- og sikkerhedspolitik. Og det er det, fordi der ikke er et enigt FN bag det; faktisk er over halvdelen af Sikkerhedsrådet imod det.

Man har så haft en teoretisk diskussion om, hvorvidt der ligger en gyldig FN-resolution bag en indsats, men det finder jeg ikke er det

væsentligste; det afgørende for mig er, som jeg har sagt, at der ikke er et enigt FN bag en aktion nu. Det drejer sig om en USA-afgørelse, og det vil altså sige et enkelt lands afgørelse, og deri ligger en farlig udvikling for hele vores udenrigspolitik og sikkerhedspolitik, men bestemt først og fremmest for FN's fremtid.

FN-Forbundet i Danmark går i sin pressemeddelelse også imod det af principielle grunde, og lad mig kort citere noget væsentligt herfra:

»Hvis en minoritet af lande griber til militære aktioner på trods af modstand fra et betydeligt antal medlemsstater – inklusive andre permanente medlemmer af Sikkerhedsrådet – vil det være katastrofalt, og det vil kunne medføre en udvidet krig i regionen og helt uoverskuelige konsekvenser.

Baggrunden for dette europæiske initiativ . . . « – altså dette initiativ fra FN-forbundenes side – . . . er, at ingen af FN-forbundene ønsker at gøre Saddam Hussein til en endnu større martyr, end han allerede er blevet. En militær indgriben i Irak giver ingen garanti for, at Saddam Hussein bliver fjernet. Et bombardement vil kun gøre lidelserne for Iraks befolkning større, end de er i forvejen.

Den diplomatiske dialog til løsning af konflikten er ikke opbrugt endnu.

En militær intervention over for Irak kan kun ske efter en vedtagelse i FN's Sikkerhedsråd og ikke som nu, hvor USA optræder som verdens politibetjent. Ved Kuwaitkrisen i 1991 fik FN's Sikkerhedsråd bred opbakning af medlemsstaterne og ikke mindst de arabiske stater til militærinterventionen over for Irak. Dette er ikke tilfældet i denne situation. «

Mange lande mener, at forhandlingens vej ikke er afprøvet tilstrækkeligt. Og der er naturligvis en årsag til, at de arabiske lande denne gang ikke går med: De kan måske bedre se dobbeltmoralen og hykleriet i, at USA pludselig har så travlt med at få FN's resolutioner overholdt.

Det er ikke det, der betyder mest for mig, men det betyder også noget, at der er så meget dobbeltmoral: USA nedlægger det ene veto efter det andet, når der er resolutioner om, at Israel f.eks. skal trække sig tilbage fra besat område, men nu gælder det om at få resolutionen ført ud i livet, ellers skal der straffes.

Det er dobbeltmoral, som jeg forstår det, og det er bl.a. medvirkende til, at jeg har taget den

beslutning, som jeg har. Jeg er ked af det, men sådan er det.

Hardy Hansen (S):

Jeg må som medlem af den socialdemokratiske gruppe også meddele, at jeg ikke kan stemme for beslutningsforslag nr. B 114 på baggrund af, at jeg ikke ønsker, vi skal deltage i den krig, forslaget jo i realiteten giver grønt lys for. Jeg synes, vi har set så mange uhyggelige billeder fra Irak af sultende børn og en forarmet befolkning, og jeg vil ikke være med til at sende bomber ned over Irak, som betyder, at tusinder, titusinder, ja, måske hundredetusinder af den irakiske befolkning bliver slået ihjel. Jeg stemmer nej til forslaget.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Enhedslistens repræsentanter har jo valgt at møde i propagandauniformer her i dag, og efter mine begreber ser det ikke pænt ud. Men det er ikke smag og behag, jeg vil diskutere, det er budskabet på trøjen, som jeg synes er baseret på en grundlæggende misforståelse.

Det problem, Saddam Hussein repræsenterer, nemlig de biologiske og kemiske våben, som han har fremstillet og tydeligvis gerne vil fremstille flere af, er vores allesammens problem. Det er Danmarks problem, det er også FN's problem, og det blev især FN's problem den 23. januar i år, da FN's våbeninspektører måtte meddele definitivt, efter at de havde prøvet at løse deres opgave, at det ikke kunne lade sig gøre. De kunne ikke få lov af de irakiske myndigheder til at gennemføre den opgave, som talrige sikkerhedsrådsresolutioner havde pålagt dem at udføre, og som talrige resolutioner havde pålagt Saddam Hussein at lade dem udføre, og derfor er det ikke rigtigt at beskrive dette som noget, der kun er USA's problem. Det er også vores problem, det er FN's problem, og derfor vil jeg gerne takke for indlæggene og for den brede støtte, beslutningsforslaget har fået.

Meget har ændret sig i de sidste 10 år, og vi står nu efter den kolde krigs ophør over for trusler af en ny karakter. Tanken om, hvad kemiske og biologiske våben kan udrette i de forkerte hænder, er skræmmende, og derfor er det vigtigt, at der sendes et tydeligt signal om, at verdenssamfundet ikke tolererer udviklingen af eller brugen af sådanne våben. Som aktivt medlem af verdenssamfundet er det også Danmarks pligt at tage aktiv del i de situationer, der

opstår. Vi kan ikke stå passivt og se på, at et militærdiktatur holder verdenssamfundet og FN for nar ved systematisk at bryde resolutioner, som er vedtaget i FN's Sikkerhedsråd.

I den nuværende situation er det uhyre vigtigt, at der lægges størst muligt pres på Saddam Hussein og de irakiske myndigheder. Alle forhandlingsmuligheder skal udnyttes, og der foregår i disse døgn også en stærk aktivitet i FN's hovedkvarter. Det er meddelt, at generalsekretæren holder møde med de fem permanente medlemmer af Sikkerhedsrådet i eftermiddag, og han vil informere det samlede Sikkerhedsråd i morgen. Den politiske aktivitet for at finde løsninger er altså på ingen måde tilendebragt.

Hovedsigtet med et dansk bidrag er selvfølgelig at lægge et maksimalt pres på Irak for omsider og med forsinkelser at efterkomme FN's vedtagelser. Der må ikke være tvivl om budskabet: Sikkerhedsrådets resolutioner skal efterleves; FN's våbeninspektørers arbejdsbetingelser skal være i orden, og masseødelæggelsesvåbnene skal ødelægges. Irak har selv forpligtet sig til det. Store mængder af masseødelæggelsesvåben er en direkte og alvorlig trussel mod befolkningen i hele regionen, og i de forkerte hænder er disse våben en trussel hvor som helst. Angrebet i undergrundsbanen i Tokyo for nogle år siden var et skræmmende eksempel på, hvad sådanne våben kan udrette, og derfor må Saddam have klar besked. I denne situation er det reelle problem: Hvad foretager vi over for et regime, der lader hånt om alle internationale konventioner, bryder alle internationale normer og opbygger lagre af våben, der potentielt kan udrydde millioner og atter millioner af menneskeliv?

For at det ikke skal udgå af debatten, vil jeg gerne give nogle eksempler på, hvad FN's våbeninspektører har fundet og destrueret af kemiske våben i Irak på trods af, at de irakiske myndigheder havde påstået, at sådanne våben ikke fandtes og ikke blev fremstillet. FN's våbeninspektører har fundet og destrueret 28.000 kemiske våben, 690 t kemiske kampstoffer, mere end 3.000 t kemikalier, der kan bruges til fremstilling af kemiske våben, 48 missiler, 6 missillaffyringsramper og 30 spræghoveder beregnet til kemiske og biologiske våben samt store mængder af produktionsudstyr og maskiner, der kan bruges til at fremstille kemiske og biologiske våben. På en fabrik, Al Hakam-fabrikken, hævdede de irakiske myndigheder,

at der blev produceret dyrefoder, men inspektionsholdene fastslog med sikkerhed, at det var en biologisk fabrik med en stor produktionskapacitet af de uhyre giftige miltbrand- og butolinumbakterier. Våbeninspektørerne har godtgjort, at Irak har produceret 19.000 l butolinum, 8.400 l miltbrand og 2.000 l aflatoxin til trods for, at de irakiske myndigheder frem til sommeren 1995 hævdede, at der ikke eksisterede eller havde eksisteret et biologisk våbenprogram i Irak.

Dette er situationen, som FN's våbeninspektører har oplevet den i de sidste 7 år. De kunne altså ikke få lov til at gøre deres arbejde færdigt, og er der med den dokumentation, der her kan fremlægges for produktionen af biologiske og kemiske våben, noget at sige til, at FN-våbeninspektørerne også må kræve at få adgang til de 80 paladser, Saddam har til sin rådighed?

Allerede inden Golfkrigen i 1991 havde Irak Mellemøstens største program for udvikling af masseødelæggelsesvåben. Saddam Hussein har tidligere anvendt kemiske våben over for sin egen civilbefolkning og i krigen mod Iran, og med sin invasion af Kuwait og de efterfølgende talrige overtrædelser af FN-resolutioner har Saddam klart vist os, at han ikke er i god tro.

Siden invasionen i Kuwait i 1990 har det været nødvendigt for Sikkerhedsrådet at vedtage 39 resolutioner om Irak og situationen i regionen, og derfor vil jeg også sige til hr. Villy Søvnald, at jeg nærer ingen betænkeligheder ved de beslutninger, vi træffer her. Jeg tror ikke, de vil danne en ny præcedens, for jeg tror ikke – og håber virkelig ikke – at vi nogen sinde igen vil komme til at stå over for et militærdiktatur, om hvilket man i løbet af 7-8 år skal vedtage 39 resolutioner i FN's Sikkerhedsråd. Disse resolutioner er udtryk for det internationale samfunds påbud, og desværre må vi konstatere, at Saddam Hussein ikke efterlever resolutionerne.

Der er to centrale resolutioner, nemlig resolution 678 og resolution 687. Den første giver mandat til anvendelse af magt i henhold til FN-Pagtens kapitel 7, og resolution 687 etablerer våbenhvilen efter Golfkrigen. Våbenhvilen var betinget af, at Irak levede op til FN's krav, ikke mindst hvad angår masseødelæggelsesvåben.

Resolution 687 er et meget omfattende dokument, og budskabet er fuldstændig klart: Overholdes betingelserne ikke, kan der skrides ind over for Irak, om nødvendigt med magt, for at sikre, at betingelserne bliver overholdt. Resolution 687 bekræfter således gyldigheden af de

tidligere vedtagne resolutioner om krisen, herunder resolution 678, der gav mandat til angrebet på Irak i 1991 og – som det hedder på engelsk – »to use all necessary means«.

Jeg vil gerne gentage mig selv: Det internationale samfund kan ganske enkelt ikke leve med, at en stat vilkårligt nægter at opfylde de krav, som efter grundige forhandlinger er opstillet af Sikkerhedsrådet. Det forekommer særlig indlysende, når talen er om forbud mod besiddelse og brug af biologiske og kemiske våben, der frembyder en åbenbar trussel mod freden i regionen.

Sammenfattende vil jeg derfor slå fast, at regeringen finder, at Iraks obstruktion af FN-våbeninspektørernes virksomhed er af en så grov og vedvarende karakter og udgør et så væsentligt brud på betingelserne i våbenhvilen, at det ud fra en helhedsvurdering af den lange række af allerede vedtagne resolutioner er velbegrunderet, at det internationale samfund om nødvendigt svarer igen med militære magtmidler, således som resolution 678 giver bemyndigelse til, såfremt det ikke viser sig muligt at tilvejebringe en forhandlingsløsning. Regeringen står ikke alene med den opfattelse; den deles af regeringerne i en lang række lande og ikke kun NATO-lande. Lad mig nævne, at foruden USA er Storbritannien, Canada, Australien, Polen, Ungarn, Argentina og New Zealand alle klar til en egentlig militær aktion. Holland har sendt en fregat af sted, Norge ventes at træffe beslutning i denne uge, og en lang række andre lande i Europa og nogle af Golfstaterne stiller baser til rådighed. Lad mig i den forbindelse henlede opmærksomheden på, at de tre baltiske lande i går har udtrykt deres støtte til en aktion, såfremt forhandlingerne ikke fører til et resultat. De er altså også rede til at bidrage, hvis det bliver nødvendigt.

Vi støtter alle de igangværende initiativer i FN for at finde en forhandlingsløsning, og med vedtagelsen af beslutningsforslaget er Danmark med til at lægge det maksimale pres på Saddam Hussein og Irak for en diplomatisk løsning. Lad mig nævne, at i drøftelserne om en sådan løsning er det blevet foreslået at øge det beløb, Irak kan sælge olie for til indkøb af fødevarer og medicin, fra 2 mia. \$ til 5,2 mia. \$ pr. halvår. Det forslag har vundet tilslutning i Sikkerhedsrådet i den seneste tid, og man skulle synes, det også ville være med til at gøre det attraktivt for Irak selv at søge frem imod en løsning. Men problemet er bare her som hele tiden, når vi

diskuterer Irak, at for Saddam Hussein er hensynet til hans egen befolkning åbenbart det hensyn, der prioriteres lavest.

Forsvarsministeren (Hans Hækkerup):

Der var også et par spørgsmål til mig, som jeg meget gerne vil besvare, og det ene blev stillet af hr. Jensby. Det drejede sig om, hvorvidt der var nogen begrænsninger med hensyn til Hercules-flyets anvendelse, og jeg kan berolige hr. Jensby med, at dette beslutningsforslag ikke sætter nogen grænser for flyets anvendelse. Det er min tanke at aftale med amerikanerne, hvordan og hvor flyet skal indsættes.

Så havde fru Annette Just det spørgsmål, om vi havde overvejet at sende en Standard Flex, og jeg kan sige, at regeringen overvejede forskellige muligheder, men at vi fandt, at det bedste bidrag i denne situation var et Hercules C-130 fly. Det hænger sammen med, at det hele vejen igennem netop har været et højt prioriteret ønske fra amerikansk side at få lufttransportkapacitet, og at vi ud over at sende et politisk signal om deltagelse også lægger vægt på, at et militært bidrag er vigtigt.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg skal takke for svaret fra udenrigsministeren, der beroligede med, at der ikke var nogen grund til angst for en ny præcedens i forbindelse med hele mandatafgivningsdiskussionen, fordi situationen med de mange vedtagne resolutioner osv. er så unik, at man nok ikke kommer i en sådan situation igen. Jeg vil godt spørge: Er det det tætteste, vi i dag kommer på en tilståelse fra udenrigsministeren om, at der ikke foreligger noget mandat? Er det i virkeligheden et udtryk for, at det kun er denne ene gang, vi træffer beslutninger, der ikke er noget folkeretligt grundlag for, at vi lover aldrig at gøre det mere, og at vi kun gør det, fordi Saddam er den, han er?

Jeg oplever det som en meget klar tilståelse fra udenrigsministerens side om, at der ikke foreligger noget mandat, og det vil jeg godt kvittere for. Man behøver heller ikke være bange for noget, fordi den situation ikke gentager sig, som udenrigsministeren siger. Men er det nu helt sikkert? Jeg vil godt spørge udenrigsministeren, om udenrigsministeren deler Heurlins opfattelse, når han siger, at det nye i situationen er, at nu er det ikke længere FN, men nu er det USA, der både er verdenssamfundets anklager,

dommer og ordenshåndhæver, og om det er et sundt radikalt ståsted, hvis man kan leve med den placering for USA og FN.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Udenrigsministeren henviser til bemærkningerne i beslutningsforslaget om det påståede mandat; men folkeretseksperten Frederik Harhoff har gjort opmærksom på, at i resolution nr. 687, som ministeren henviser til, findes der en § 27, som fastslår, at hvis der skal tages yderligere skridt, er det Sikkerhedsrådet, der skal udarbejde og godkende sådanne yderligere skridt. Den resolution, som regeringen påstår giver et mandat, indeholder altså en udtrykkelig bestemmelse om, at det er Sikkerhedsrådet, der bestemmer, om der kan tages yderligere skridt.

Jeg vil godt spørge ministeren: Hvorfor har man i bemærkningerne til regeringens forslag slet ikke diskuteret spørgsmålet, endsige gjort opmærksom på den helt fundamentale fejltagelse, hvor man helt overser, at den resolution, man påberåber sig, faktisk indeholder et forbud mod, at USA tager sig selv til rette? Mener den danske regering at kunne afgøre på Sikkerhedsrådets vegne, om der skal tages militære aktionsskridt eller ej?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg synes, der var et meget afgørende spørgsmål, som udenrigsministeren ikke svarede på, og det er sådan set det helt elementære: Hvordan skal en ny krig løse de problemer, udenrigsministeren var inde på med masseudryddelsesvåben og diktatur? Hvordan skal amerikanske militære aktioner mod Irak i den kommende tid bringe os ét skridt nærmere en løsning, når vi ved, at de kemiske våben er så små og så lette at fremstille, at de ikke kan bombes væk – så skal man i hvert fald bombe dagligt – og når vi ved, at den kurs, der har været ført nu i 7 år med det formål at fjerne masseudryddelsesvåbnene og fjerne Saddam Hussein, alene har medført, at Saddam Hussein er blevet styrket som diktator og har kunnet fortsætte med at producere kemiske og biologiske våben? Hvor er der bare én begrundelse for, at den kurs, der nu lægges op til, og den krig, vi i dag skal tage beslutning om, overhovedet bringer os nærmere målet? Kan vi ikke få et svar på, hvordan det her skal hjælpe os overhovedet?

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg har ikke selv haft mulighed for at læse hr. Bertel Heurlins udtalelser, men det er klart, at jeg gerne besvarer spørgsmål i udvalget om hans synspunkter, når jeg har fået dem læst. Hr. Harhoff havde jeg mulighed for selv at høre i tv i går, og det, jeg hørte, var, at hr. Harhoff ikke afviste, at der var et grundlag.

Så spørger hr. Frank Aaen: Jamen hvordan kan den krig bringe os nærmere en løsning? Jeg vil svare – desværre kan man sige – på den lidt pessimistiske måde, at gør vi ingenting nu, vil vi komme endnu fjernere fra stabilitet i hele regionen. Det er sådan set det, der er grundlaget for de ræsonnementer, jeg anførte om de kemiske og biologiske våbens karakter.

Til hr. Søvnald: Ja, jeg fremførte – og det mener jeg man kan gøre med god ret – at det er meget vanskeligt at se, at der nogen sinde igen kan opstå en situation svarende til den, vi har her, og lad os i hvert fald håbe, det aldrig nogen sinde vil ske. Men det var jo ikke det eneste argument for grundlaget for en eventuel militær aktion, jeg fremførte, og for at en god gerning ikke skal være ugjort, vil jeg gerne gentage hovedræsonnementet: Regeringen finder, at Iraks obstruktion mod våbeninspektørernes virksomhed er af en så grov og vedvarende karakter og udgør et så væsentligt brud på betingelserne i våbenhvilen, at det ud fra en helhedsvurdering af den lange række vedtagne resolutioner er velbegrunder, at det internationale samfund og nødvendigt svarer igen med militære magtmidler, som resolution 678 giver bemyndigelse til, såfremt det ikke viser sig muligt at tilvejebringe en forhandlingsløsning.

Jeg deltager selvfølgelig også gerne under udvalgsarbejdet med yderligere besvarelser vedrørende det folkeretlige grundlag. Det vil vi bestemt ikke forholde udvalget, det vil vi gerne svare på, og jeg ser frem til, at vi under udvalgsarbejdet kan få belyst en række spørgsmål, som allerede har været drøftet her under førstebehandlingen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg kan forstå, at ministeren ikke har lyst til at diskutere problemet med den § 27, som faktisk forbyder USA at starte denne krig og siger, at det er Sikkerhedsrådet, der bestemmer, om der senere skal gribes til magtanvendelse. Det fremgår klart af den resolution, regeringen selv

påberåber sig, og at ministeren ikke vil svare på spørgsmålet om det, bestyrker min mistanke om, at beslutningen om at deltage i denne krig var truffet på forhånd og også truffet, før man havde undersøgt det juridiske grundlag. Så har man bagefter opfundet et juridisk grundlag, som kunne passe til den beslutning, man allerede havde truffet, og derfor vil man ikke besvare spørgsmålet, og derfor vil den socialdemokratiske ordfører ikke engang deltage i debatten.

Så vil jeg også opfordre udenrigsministeren til at besvare det spørgsmål, hr. Frank Aaen var inde på: Hvad skal det nytte? Det burde vel egentlig helt naturligt være det første spørgsmål, som et radikalt folketingsmedlem – hvad ministeren jo også har været – ville stille, når det drejer sig om krig, når man kender den radikale tradition helt tilbage til Viggo Hørup, og det er fantastisk, at man ikke går ind i diskussionen og besvarer dette enkle, klare spørgsmål: Hvad skal det nytte?

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Udenrigsministerens eneste argument for at erklære krig mod Irak er, at det er nødvendigt at gøre noget, og jeg er enig i, at det er nødvendigt at gøre noget. Men det er jo ikke noget godt argument for, at man vælger at køre videre ad den kurs, der i 7 år har vist sig ikke at kunne løse problemet, og foretager en handling, som med sikkerhed vil befæste Saddam Husseins diktatur i Irak. Det er jo det, man gør. Man siger, man vil bekæmpe Saddam Hussein, men så tager man et skridt og gør en handling, som med sikkerhed – som det er sket de sidste 7 år – også i de kommende år vil befæste Saddam Husseins magt.

Jeg vil gerne spørge udenrigsministeren: Har regeringen overhovedet ikke drøftet, om det ikke var på tide og ikke var klogere at vælge en anden politik end bare fortsætte på USA's kurs, som kun går ud på at vise, at man er politimand? Var det ikke en idé at overveje en anden kurs, hvor man hjælper det irakiske folk med at komme ud af suppedasen og få gjort op med Saddam Hussein? Det er jo fra det irakiske folk selv, løsningen skal komme, nemlig at gøre op med det diktatur, som ikke bare truer os, men også irakerne selv. Det her er den forkerte vej.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Udenrigsministeren får det til at se ud, som om debatten står mellem dem, der bare vil læne sig tilbage, og dem, der vil gøre noget; men det bilde er jo meget fortegnat, også i forhold til den internationale situation. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at lande som Frankrig, Sverige, Rusland, Kina, Indien og Egypten, der har stolte FN-traditioner, alle modsætter sig denne aktion, og nogle af dem er oven i købet NATO-lande.

Men Danmark har altså valgt at placere sig i gruppen af lande, bl.a. nogle andre NATO-lande, som har valgt anderledes og vil køre den hårde linje, og det, vi ikke kan få regeringen i debat om i dette forum – der trods alt afspejler en vis offentlighed – er, hvilken folkeretlig baggrund der er for det. Alt taler for, at det er i lodret modstrid med folkeretten. Det må da være et helt normalt ræsonnement, at når Sikkerhedsrådet beslutter at iværksætte en aktion tilbage i 1991, når Sikkerhedsrådet godkender våbenhvilebetingelserne, og når det står specifikt i bestemmelserne, som det er påvist af hr. Keld Albrechtsen, er det Sikkerhedsrådet, der træffer en afgørelse, hvis der skal igangsættes en ny militæraktion. Det er fantastisk, at vi skal diskutere noget så fundamentalt så længe.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Efter regeringens opfattelse forholder det sig ikke sådan, at en eventuel militæraktion strider mod folkeretten, og det har jeg forsøgt at rede-gøre for. Hr. Søvndal har en anden opfattelse, men han skal ikke være i tvivl om regeringens. Således forholder det sig ikke efter vores opfattelse.

Til hr. Keld Albrechtsen kan jeg sige, at det er simpelt hen forkert, hvad hr. Keld Albrechtsen sagde, altså at vi først havde truffet beslutning om at deltage og derefter fandt et folkeretligt argument frem. Det passer simpelt hen ikke. Jeg modtog onsdag i sidste uge den officielle anmodning fra den amerikanske regering, men allerede på pressemødet i tirsdags gjorde jeg rede for den vurdering af folkeretten, som jeg også har givet udtryk for i dag. Det skete altså, før Danmark modtog opfordringen.

Hvad skal det så til, spørger man. Ja, sigtet med en militæraktion, hvis den bliver påkrævet – hvis der altså ikke findes en diplomatisk løsning, hvad vi jo alle håber – er at ødelægge

Iraks muligheder for at producere og oplagre biologiske og kemiske våben og at ødelægge Iraks muligheder for at ødelægge sine naboer med biologiske og kemiske våben. Det er sigtet, og det er et sigte, som regeringen og jeg selv synes, vi godt kan være bekendt.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren mente, at man først havde drøftet det folkeretlige og bagefter fået en henvendelse fra USA. Når jeg mener, jeg har ret i, at den politiske beslutning var truffet på forhånd, er det på baggrund af, at forsvarsministeren allerede længe forinden – jeg står her med et udklip fra Berlingske Tidende, det tog lige et sekund at finde det frem – havde signaleret i pressen, at når der kom en henvendelse fra USA, ville det medføre et ja fra dansk side.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg synes stadig ikke, vi fik noget klart svar på, om regeringen er enig i, at det er en korrekt kurs, der føres over for Irak, og om den kan føre til de mål, man siger, man gerne vil nå. Men for at man ikke skal tro, det er venstreorienteret propaganda, kan jeg citere Berlingske Tidende fra november 1997, hvor H.C. Nielsen fra Forsvarsakademiet siger, at spørgsmålet er, om en politisk-strategisk linje over for Saddamstyret ikke vil bringe lige så mange resultater som våbenkontrollen, og også nævner, at nu har irakerne fået straf nok, og at man er nødt til at overveje at bruge andre midler. Jeg vil spørge igen: Må vi ikke indrømme, at den kurs, der hidtil har været ført, har ført til det modsatte af de mål, man ønskede at nå, og er det ikke på tide, man begynder at overveje en anden linje i stedet for at eskalere den fejlagtige linje, man har fulgt indtil nu?

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Den 23. januar i år er en ganske afgørende dato, for det er den dato, hvor FN's våbeninspektører meddeler Sikkerhedsrådet, at de forhindres i at udføre de opgaver, de er pålagt, og opgiver videre bestræbelser på at udføre deres opgaver. Den 23. januar 1998 er derfor et meget vigtigt tidspunkt i hele udviklingen af Irakpolitikken, og det synes jeg også hr. Keld Albrechtsen og hr. Frank Aaen skal lægge mærke til.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 41:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren:
»Hvad agter ministeren at gøre for at styrke indsatsen til nedbringelse af affaldsmængderne og miljøbelastende stoffer i affaldet, øge genanvendelsen af det affald, der bliver produceret og herved reducere afbrændings- og deponeringsbehovet?«

Af Anni Svanholt (SF), Helen Beim (S), Bodil Thrane (V), Niels Jørgen Langkilde (KF), Elsebeth Gerner Nielsen (RV), Aage Brusgaard (FP), Bent Hindrup Andersen (EL), Addi Andersen (CD) og Ole Donner (DF).

(Forespørgslen anmeldt 29/1 98. Fremme af forespørgslen vedtaget 4/2 98).

Anden næstformand (Henning Grove):

Efter ønske skal jeg fastsætte forlænget taletid til 10 minutter for ordførerne i første omgang og 5 minutter i anden omgang.

Begrundelse

Anni Svanholt (SF):

Regeringen har fremlagt en redegørelse, som gør status over 10 års affaldspolitik, og situationen er, at der fortsat produceres enorme mængder affald i Danmark. Affaldsmængderne stiger år for år. I 1993 udgjorde de samlede affaldsmængder 9,6 millioner t, i 1995 var de samlede mængder opgjort til 11,2 millioner t, og nu kan vi konstatere, at der blev produceret 12,9 millioner t affald i 1996, altså endnu en stigning. Stigningen fra 1995 til 1996 skyldes affald fra bygge- og anlægssektoren, og godt halvdelen af stigningen skyldes affald fra de